

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 10 КАСТРЫЧНІК 1948 г.

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

КОМСАМОЛЬСКІ БІЛЕТ

Аркадзь КУЛЯШОУ

Цвёрда трымайся юнак на дапросе,
Тоячы словы і думкі свае.
Немец-жандарм дакурыў папяросу
І комсамольскі білет аддае.

— Вось і білет твой, — сказаў ён ласкава, —
І ад яго на вачах у людзей
Ты адцурайся; выгодная справа:
Жыць застанешся, — жыццё даражэй.

Што ў ім карыснага? Кніжка, не болей.
Кніжку спалі, і размова канец!
— Не, не спалю! — адказаў комсамалец, —
Хай лепей сэрца мне спаліць свінец.

— Ты не згаджаешся? Вельмі шкадую.
Кінь свой білет у палонку тады.
— Не, я не кіну ў ваду ледзяную,
Сам лепш зайдуся ад лютай вады.

— Добра, хай будзе па-твойму. — На гэтым
Доўгі і нудны спыніўся дапрос.
І юнака з комсамольскім білетам
Босага гоняць на люты мароз.

Там ён, абліты вадой ледзяною,
К сэрцу рукою білет прыціскаў,
Быццам білет пад сцюдзёнай вадой
Сэрцу юнацкаму стыць не даваў.

Так і стаяў, смеючыся над катом,
Доўга па целу сцякала вада;
Так і застаўся стаяць каля хаты,
Быццам з чысцюткага літы ільда.

Так і стаіць, як жывы, перад намі,
Так і стаіць, прыціскае білет,
І не развітваецца з сябрамі,
І прастаіць яшчэ тысячы лет.

Ды не карой ледзяною пакрыты,
Ды не абліты вадой ледзяной, —
Выліты з бронзы і сонцам абліты
Будзе ён вечна стаяць над зямлёй.

ЛЮБІМАЕ ДЗЕЦІШЧА СОВЕЦКАГА НАРОДА

У СЕСАЮЗНАМУ Ленінскаму Комуністычнаму Саюзу Моладзі спаўняецца 30 год. Гэта — знамянальная падзея не толькі для комсамольцаў і несаяюзнай моладзі, але і для ўсяго савецкага народа.

Гісторыя ленінскага комсамола непарыўна звязана з гісторыяй большэвіцкай партыі, якая з'яўляецца яго кіраўніком і выхавальнікам. Вялікія правадары партыі і народа — В. І. Ленін і І. В. Сталін заўсёды надавалі выключнае значэнне комуністычнаму выхаванню моладзі, уцягненню яе ў актыўнае будаўніцтва сацыялістычнага грамадства.

Яшчэ ў жніўні 1917 года, на VI з'ездзе партыі, які з'явіўся з'ездам падрыхтоўкі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, абмяркоўвалася пытанне аб саюзах моладзі.

Распрацоўваючы план кастрычніцкага ўзброенага паўстання, В. І. Ленін пісаў: «Выдзеліць самыя рашучыя элементы (нашых «ударнікаў» і рабочую моладзь, а роўна лепшых матросаў) у невялікай атрады для заняцця імі ўсіх важнейшых пунктаў і для ўдзелу іх усюды, ва ўсіх важнейшых аперацыях...»

В. І. Ленін і І. В. Сталін былі ініцыятарамі склікання I з'езда саюзаў рабочай і сялянскай моладзі. Першы дзень з'езда — 29 кастрычніка 1918 года — лічыцца днём нараджэння комсамола.

Асаблівае значэнне ў гісторыі ленінскага комсамола мае III з'езд, які адбыўся ў кастрычніку 1920 года. На гэтым з'ездзе з прамовай «Аб задачах саюзаў моладзі» выступіў В. І. Ленін. Гэта гістарычная прамова правадара і да нашага часу з'яўляецца баявою праграмай комсамола.

Мінуўшыя 30 год былі для Усесаюзнага Ленінскага Комуністычнага Саюза Моладзі гадамі найвялікшай барацьбы і перамог. Успомнім аваяныя славы гады грамадзянскай вайны. Маладая савецкая рэспубліка грудзмі абараняла заваёвы Кастрычніцкай рэвалюцыі. Комуністы і комсамольцы былі душой савецкай арміі. На будынках многіх райкомаў комсамола ў тым дні віселі аб'явы: «Райком закрыты. Усе пайшлі на фронт». Партыя і ўрад высока ацанілі баявыя заслугі комсамола ў гады грамадзянскай вайны. У 1928 годзе ён быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

Успомнім незабыўныя гады даваенных сталінскіх пяцігодак. Краіна будавала гіганты прамысловасці — магутныя фабрыкі і заводы, шахты і электрастанцыі. І на раскіданых па ўсёй краіне будоўлях комсамольцы занялі дастойнае месца. Яны высока трымалі сцяг сацыялістычнага снаборніцтва, асабістым прыкладам натхнялі і вялі за сабой усю савецкую моладзь. За актыўны ўдзел у выкананні першай пяцігодкі ўрад узнагародзіў комсамол другім ордэнам — ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Вялікая Айчынная вайна з'явілася вялікім выпрабаваннем для ўсяго савецкага народа. На закліку

партыі і правадара народаў І. В. Сталіна ўсе савецкія людзі, як адзін чалавек, узняліся на барацьбу з фашысцкімі захопнікамі, адстойваючы чэсць і незалежнасць сваёй бацькаўшчыны. Разам з усім савецкім народам на свяшчэнны бой падняўся ленінска-сталінскі комсамол. Слава гэтых гераічных дзён ніколі не памеркне. Алег Кашавы, Зоя Косма-дзем'янская, Ліза Чайкіна, Александр Матросаў, Гуля Каралёва, Феадосі Смалячкоў і многія іншыя ўпісалі залатыя старонкі ў гісторыю комсамола.

І не толькі на франтах Айчынай вайны, у партызанскіх атрадах, але і ў тылу кавала перамогу над ворагам савецкая моладзь. Самааддана працавала яна на фабрыках, заводах, на калгасных палях і ў лабараторыях. За выдатныя заслугі перад Радзімай у гады Вялікай Айчынай вайны і за вялікую работу па выхаванню савецкай моладзі ў духу беззаветнай адданасці айчыне комсамол быў узнагароджаны трэцім ордэнам — ордэнам Леніна.

Гісторыя комсамола Беларусі з'яўляецца неадрыўнай часткай усёй гісторыі Усесаюзнага Ленінскага Комуністычнага Саюза Моладзі. Комсамольцы нашай рэспублікі пад кіраўніцтвам партыі таксама мужна змагаліся на франтах грамадзянскай вайны, таксама самааддана працавалі на новабудоўлях сталінскіх пяцігодак, таксама, не шкадуючы сіл і самога жыцця, змагаліся з нямецкімі захопнікамі на франтах Айчынай вайны і ў партызанскіх атрадах. Уся краіна ведае пра гераічныя подзвігі комсамольцаў Беларусі. Герояў Савецкага Саюза Надзеі Траян, Ані Маслоўскай, Жэні Палтаўскай, Лены Колесавай. Усёй краіне вядомы гераічны подзвіг Рымы Шэршнёвай, якая цэлам сваім закрыла амбразуру варожых дзота.

І зараз, у пасляваенны перыяд, комсамольцы Беларусі разам з усім комсамолам краіны самааддана змагаюцца за датэрміновае выкананне сталінскай пяцігодкі, за залечванне ран, нанесеных вайною, за комуністычнае выхаванне моладзі.

У слаўных радах ленінскага комсамола вялікая колькасць жаночай моладзі. У комсамольскіх арганізацыях і на практычнай рабоце расце іх свядомасць і актыўнасць. Комсамольцы працуюць у школах, піонерскіх арганізацыях, дапамагаючы партыі ў выхаванні надрастаючага пакалення. Савецкая ўлада, партыя Леніна—Сталіна далі моладзі нашай краіны ўсе магчымасці для працы, вучобы і адпачынку, яны нястомна клапацяцца аб тым, каб моладзь жыла шчасліва і радасна. Для нашай моладзі няма нічога даражэй сваёй роднай савецкай краіны, на працвітанне якой яна аддае ўсе свае сілы і здольнасці.

Комсамол — любімае дзецішча і гордасць комуністычнай партыі і ўсяго савецкага народа. Пад кіраўніцтвам комуністычнай партыі і вялікага Сталіна комсамол вядзе савецкую моладзь да новых перамог, да комунізма.

В

ЕЧАР захапіў нас у толькі што вызваленым Жлобіне. Тут мы рашылі адначыць ад хваляванняў дня на сенавале ў невялікай пуні.

Сакратар падпольнага райкома партыі і старшыня райвыканкома, хоць і нядаўна прыбылі з лясоў, але з на-дзейных крыніц ведалі, што во-раг замінаваў асобныя ўцалеўшыя будынкі горада.

— Хто вам пра гэта паведаміў? — спыталіся мы.

Яны перагледзіліся і з задаваль-неннем адказалі:

— Наколькі цяпер не сакрэт, мо-жам задаволіць вашу цікавасць. У нас тут працавалі падпольшчыкі, якія ўсё ведалі.

★

ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Мар'я Міхайлаўна Астройская — сакратар Мінскага гарадскога камітэта КП(б)Б па кадрах.

... Высокая, жывая і энергічная Вера Махнач — другі сакратар пад-польнага райкома комсомола — лі-чыла за лепшае, каб самі маладыя падпольшчыкі падзяліліся з намі надбязнаснымі сваёй барацьбы.

Невялічкі беларускі гарадок Жло-бін з'яўляецца буйным чыгуначным вузлом. Мясцовая моладзь, якой да-вялося застацца тут у час акупацыі, добра разумела, што пры належнай арганізацыі справы ворагу можна нанесці незлічоныя страты. Ініцыя-тарамі бязлітаснай барацьбы з нена-віснымі нямецкімі акупантамі былі мясцовыя камуністы. Пад кіраў-ніцтвам падпольнай партыйнай ар-ганізацыі комсомольцы ўтварылі 20 самастойных падпольных груп, у якія аб'ядналася каля 200 чала-век моладзі.

На долю юнакоў, у большасці ра-бочых чыгуначнага вузла, вышала цяжкая задача — весці падрыўную работу на чыгунцы. Менш як за год яны вывелі са строю 52 паравозы і правялі каля 40 розных дыверсій, якімі ў значнай меры паралізавалі работу вузла. Узрываліся эшалоны з гаручым, тэлефонныя будкі, элек-тразварачныя аграгаты, вельмі па-трэбныя пры рамонце. Частыя аварыі здараліся на электрастанцыі. Кожны ўдар трапляў у мэту. І недарма ў пе-рахопленым данясенні немцы пісалі: «Жлобін гарыць і ўзрываецца».

Дзяўчаты ні ў чым не ўступалі хлапцам. Яны ўчынялі дыверсіі на чыгунцы, але з найбольшым поспе-хам працавалі ў галіне разведкі, друкаванай і вуснай прапаганды. Яны наладжвалі сувязі, набывалі медыкаменты, ратавалі моладзь ад уgonу ў Германію.

Часта маладыя падпольшчыкі па заданню падпольнага райкома пар-тыі прыходзілі ў так званыя «Зям-лянікі». Тут іх сустракаў дыверсант Сяргей Каваленка, які праводзіў ін-структаж па міннападрыўнай спра-ве. Потым у горадзе падпольшчыкі на практыцы рабілі тое, чаму іх навучылі ў лесе. Так падарвала адзін паравоз Анна Канапляніківа, кіраўнік адной з падпольных груп.

З партызанамі падпольшчыкі су-стракаліся на лясной прасецы каля вёскі Лесань. Тут не раз пабывала адважная разведчыца Тамара Рамісь-ка. У горад яна дастаўляла лістоўкі і заданні падпольнага райкома партыі, а з горада прыносіла патрэбныя нар-тызам звесткі, прыводзіла часам і людзей, якім далей небяспечна было заставацца ў горадзе.

Аднойчы яна атрымала заданне любімымі сродкамі здабыць план Жло-біна і нанесці на яго доты, казармы, паліцэйскія ўчасткі. Пад выглядам бабулькі яна агледзела ўсе закуткі горада, здабыла план і патрэбныя звесткі.

У другі раз яна прыкінулася сля-пою. Вадзіў яе малодшы брат Жэня. «Сляная» пабыла на кватэрах рабо-чых-чыгуначнікаў, атрымала даныя аб руху цягнікоў, перадала лістоўкі і весткі з Вялікай зямлі.

Трэці паход у Жлобін працягваўся тры дні. На гэты раз яна пад выгля-дам цяжарнай жанчыны пранесла ў горад лістоўкі і тал. Вынік паходу аказаўся бліскучы. Тамара не толькі

наладзіла яшчэ цяснейшую сувязь з падполлем, але і дазналася, што немцы рыхтуюць блакаду партызан. Своечасова панярэджаны аб гэтым атрад сустрэў як належыць названых гасцей.

У лістападзе 1942 года ў вёсцы Старая Рудня пачала дзейнічаць падпольная група Валентыны Худалей. Для партызанскага атрада група здабыла шмат толу, зброі, нават станкавыя і ручныя кулямёты. У групе Худалей працавалі Зіна Старавойтава, Соф'я Канусціна, Аляксей Кароткі, Сяргей Каласоўскі, да якіх далучыліся потым яшчэ пяць юнакоў і дзяўчат — не членаў комсамола. На заданню партызан яны сачылі за чыгункай, распаўсюджвалі лістоўкі ў вёсках Старая Рудня, Анісаўцы. Праўдзівае большавіцкае слова даходзіла да жыхароў Жлобіна і навакольных вёсак.

У чэрвені 1943 года падпольшчыкі атрымалі восем экзэмпляраў кнігі таварыша Сталіна «Аб Вялікай Айчыннай вайне Савецкага Саюза». Прачытаўшы гэтую кнігу, члены групы Худалей разказвалі пра яе змест сялянам. Пасля адной з такіх гутарак 70-гадовая Аксіння Апіўцава перадала Валі затвор ад вінтоўкі і 30 патронаў, якія знайшла на сваім гародзе.

Невялікую падпольную групу стварыла Анна Канаплянікава з Клавай і Зінай Нікалаевымі. Іх першы падпольны комсамольскі сход адбыўся ў доме па вуліцы Фрунзе, № 13. Да маладых падпольшчыц, якія толькі ўступалі на баявы шлях, прыбыў партызан Іван Цыркуноў. Чалавек з лесу расказаў пра баі за Сталінград і даў першае заданне: распаўсюдзіць савецкія лістоўкі, разведаль, кім

ахоўваецца жлобінская вадакачка і колькі ў горадзе войск.

Неўзабаве група наладзіла сталую сувязь з кіраўніком падпольнай арганізацыі — Верай Пятроўнай Махнач. Падпольшчыцы дамовіліся аб пароллях і месцах сустрэчы. Звычайна яны сустракаліся ў чатырох кілометрах ад горада, каля рэчкі Добасна. Тут Махнач перадавала дзяўчатам лістоўкі і розныя даручэнні.

Цікавую работу правяла група калгасніцы з вёскі Мялевічы — Тацяны Байкачовай. Каб выпратаваць насельніцтва ад уgonу на нямецкую катаргу, група наладзіла сувязь з чалавекам, які працаваў у гарадскім пашпартным стане. Пры яго дапамозе атрымлівалі патрэбныя дакументы тыя людзі, якім удалося ўцячы з нямецкіх лагераў. У распарэджэнні групы былі нават чыстыя бланкі нямецкіх пашпартаў.

Маладыя падпольшчыкі і падпольшчыцы Жлобіна прарабілі няма слаўных спраў. Мар'я Зямлянская хавала на сваёй кватэры радыёпрыёмнік, праз які падпольшчыкі атрымлівалі звесткі з Вялікай зямлі. Маладзёжная група Лены Бабковай праводзіла вялікую агітацыйна-прапагандысцкую работу. Яна вучыла падпольшчыц новым савецкім песням. Адна з іх пачыналася так: «Лепей смерць на полі, чым ганьба ў няволі. Лепей злая куля, чым кляймо раба». Гэтыя словы песні запальвалі на бязлітасную барацьбу з ворагам. У лютым змаганні з акупантамі загінулі члены арганізацыі Соня Гарэлік, Людміла Карабкова і многія іншыя маладыя барацьбіты.

* * *

З таго часу мінула чатыры гады. Жлобін становіцца непазнавальным.

Маладыя падпольшчыкі заняты на адбудове чыгуначнага вузла. У горадзе працуюць цяпер Вера Махнач, Лена Бабкова, Анна Канаплянікава. Дэпутатам гарадскога Савета з'яўляецца Аляксандра Лыжкова. У Мінскім медыцынскім інстытуце вучыцца Валентына Худалей. Усе свае сілы і здольнасці маладыя патрыёты аддаюць на карысць Радзіме, за шчасце і росквіт якой яны самаахвотна змагаюцца.

С. ВЯРШЫНІН.

На здымках жлобінскія падпольшчыцы (злева направа): Вера Махнач, Лена Бабкова, Ала Піменойская, Тамара Раміська, Оля Лыжкова, Анна Канаплянікава.

ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Беларуская партызанка-комсамолка Е. Ф. Колесава, якой у 1942 годзе пасмертна прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза.

★ ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Ніна Міхайлаўна Літвінава—настаўніца Талачынскай сямігадовай школы (Віцебская вобласць), дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

ВЯЛІКАЯ СІЛА

ПРАЙШЛО дзесяць год з таго часу, як мяне, чатырнаццацігадовую дзяўчыну, прымала ў свае рады школьная комсамольская арганізацыя. Памятаю, як хвалялася, калі сакратар зачытваў сходу маю заяву, як потым расказвала я сваю невялічкую біяграфію, як віншавалі мяне мае школьныя сябры, як пры ўручэнні мне комсамольскага білета сказала: «З чэсцю буду насіць званне комсамольца. Білет зберагу ў любых абставінах!» З таго часу я з гонарам нашу на грудзях комсамольскі значок.

Спачатку ў Ветрынскай сямігадовцы, а потым у Полацкім тэхнікуме выконвала розныя комсамольскія даручэнні, была членам комсамольскага камітэта. Прыгожым і шматгранным было наша жыццё.

Вайна адарвала ад вучобы, ад прывычнай работы. Прышлося шмат перажыць і перадумаць, калі выпадак змусіў мяне застацца на занятай ворагам тэрыторыі. У патайны ку-

ток захавала свой комсамольскі білет. Але не надоўга. У пачатку 1942 года група комсамольцаў з нашай вёскі Піскуны наладзіла сувязь з партызанамі, а ў маі месяцы ўся наша моладзь накіравалася ў лес. Мяне залічылі ў атрад Косміна радавым байцом.

У партызанскім атрадзе давялося мне выканаць не мала баявых заданняў. Так, пад новы 1943 год нам даручана было спусціць пад адкос нямецкі эшалон паміж станцыямі Ветрына і Фарынава. Комсамолкі Каця Раманава, Раіса Міхальчанка і я разам з правадніком у марозную ноч аспярожна прабраліся да чыгуначнага палатна, заклалі міну і з трывогай чакалі постуку колаў. Хвіліны здаваліся вечнасцю. У думках нарастаў непакой за ўдачу ў даручанай справе. Але раптам на рэйках панёсся мерны лызгат, усё мацней і мацней... Раіса запаліла пшур... У гэту новагоднюю ноч мы добра пачаставалі фашыстаў: увесь эшалон, грузаны зброяй і жывой сілай праціўніка, зляцеў пад адкос. Комсамолка-падрыўніца Раіса Міхальчанка выканала не мала баявых заданняў і геройскі загінула 10 мая 1943 года пры разгроме партызанамі аднаго з нямецкіх гарнізонаў пад Полацкам. У нашым атрадзе вялікай пашанай карысталіся комсамолкі-медыцыстры Вера Гузенка і намеснік камісара па комсамолу Юлія Бераснёва. Многія з партызанак-комсамолак брыгады ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі. З гонарам нашу таксама і я баявую ўзнагароду — ордэн «Чырвоная Звезда».

Скончылася вайна. Мяне накіравалі ў Полацкі райком ЛКСМБ, дзе я пачала працаваць інструктарам. Без ведаў і практыкі цяжка было. Але сіл надавала ўсведамленне таго, што ты кіруеш працай моладзі на адраджэнню зруйнаванага вайной роднага краю. У 1946 годзе я скончыла Партыйную школу пры ЦК БП(б)Б і з сакавіка працавала інструктарам Полацкага абкома комсомола, а ў студзені 1948 года мяне прызначылі спачатку другім, а пасля першым сакратаром Ушацкага райкома ЛКСМБ.

У нашым раёне 1970 комсамольцаў, з якіх 990 дзяўчат. Комсамольская арганізацыя ў параўнанні з 1944 годам вырасла ў 4,5 раза. За пасляваенныя гады ў калгасах пабудавана каля тысячы новых дамоў. Расце ўраджайнасць калгасных палёў, развіваецца жывёлагадоўля. У гэтых дасягненнях закладзена ўпор-

ная праца савецкіх людзей, якімі кіруе большэвіцкая партыя. І значную частку гэтай напружанай працы ўзяла на сябе комсамольская моладзь.

Калгас «Чырвоны востраў» зняў сёлета нядрэнны ўраджай. Найлепшых паказчыкаў пры гэтым дабіліся комсамольска-маладзёжныя звенні. Комсамольцы арганізавалі кругласутачны абмалот, каб хутчэй выкапаць пастаўкі хлеба дзяржаве.

Комсамольцы калгасаў «Чырвоны араты», «Савецкая Беларусь», «1 Мая» ці то на ўборцы і маладзёбе, ці на ворыве, сяўбе, лесанарыхтоўках — усюды ўзначальваюць моладзь, усюды неплеч з камуністамі, заўжды перадавыя. У раёне працуе 35 будаўнічых комсамольска-маладзёжных брыгад.

Работа сакратара райкома не з лёгкіх. Але я люблю яе, бо ведаю, што толькі ўпартай, напружанай працай можна дабіцца таго, каб наш раён, як і ўся Беларусь, сталі жыць яшчэ багацей, яшчэ прыгажэй. Я бачу, што моладзь у гэтай удзячнай рабоце — вялікая сіла.

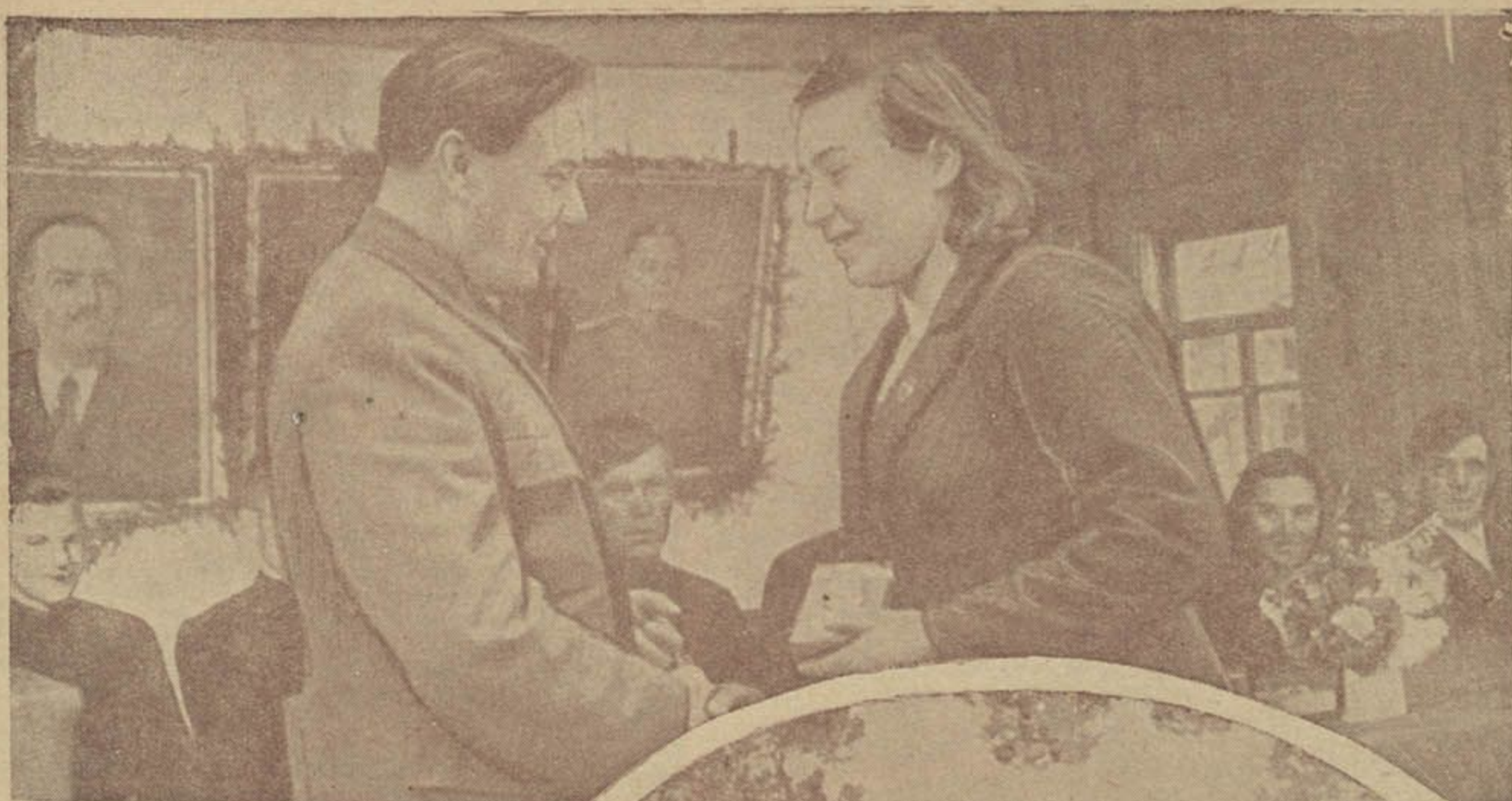
Е. СІНКЕВІЧ.

★ ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Любоў Іванаўна Фіглоўская—кандыдат філалагічных навук, старэйшы навуковы работнік Акадэміі навук БССР, дэпутат Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

ПА НАШАЙ РЭСПУБЛІЦЫ

На здымках: Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага савета дзярцы саюза «10-годдзе БССР» Надзея Кайскага раёна, Брэсцкай вобласці, Юлія Стэльмашук і Я. Ф. Залівака (сельгасарцель імя Куйбышава, Дзеці сялян вёскі Ячонка (Стаўбцоўскі раён, Баранавіцкай вобласці) — гутараць аб працытанай кнізе (у авале).

Совета БССР В. І. Казлоў уручае медаль «За працоўную доблесць» дзярцы саюза «10-годдзе БССР» Надзеі Кайскага раёна, Брэсцкай вобласці, Юлія Стэльмашук (злева) за два гады выгадавала 22 пчоласям'і. Калгас-Бабруйскага раёна атрымлівае аванс на працадні.

Фото В. Марцыонка, К. Якубовіча, В. Лупейкі.

У ЧЭСЦЬ 30-годдзя БССР

будойлях — усюды разгарнулася соцыялістычнае спаборніцтва ў чэсць слаўнага юбілею. Стаўшы на стаханавскую вахту, працоўныя дабіваюцца новых вытворчых поспехаў.

На здымках (зверху, злева направа): комсамолка-бетоншчыца Надзея Літошчык, працуючы на аднаўленні горада Мінска, выконвае план на 150 працэнтаў. Швей Баранавіцкай фабрыкі індывідуальнага пашыву, комсамолка Надзея Шойка выконвае план на 240 працэнтаў.

Унізе (злева направа): Лена Нікіценка — ткачы-стаханавка Гродзенскага тонкасукоднага камбіната — перайшла на абслугоўванне двух станкоў. Комсамольска-маладзёжная брыгада штукатураў т. Марынай, працуючы на будаўніцтве Мінскага аўтазавода, выконвае план на 150 працэнтаў.

Фото І. Змітровіча, І. Шышко, К. Якубовіча.

Працоўныя нашай рэспублікі рыхтуюць дастойную сустрэчу 30-годдзю БССР. На фабрыках, заводах, нова-

ВАЖАКІ МОЛАДЗІ

ГАЛОУНЫМ корпусе вібавскай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» велізарнае памяшканне цэха № 3 упрыгожылася ло-

вунгамі, якія заклікаюць комсамол і несаюзную моладзь достойна сустрэць 30-ю гадавіну ВЛКСМ. На стаханаўскай вахце стаіць увесь цэх № 3 з яго дзесяцю комсамольска-маладзёжнымі лентамі. У цэху № 2 ганаровую вахту нясуць тры ленты. А ўсяго каля 700 маладых работніц фабрыкі рыхтуюць вытворчыя падарункі да знамянальнай даты.

Сваю вытворчую праграму фабрыка выканала датэрмінова—за дзесяць месяцаў. За гэты час яна дала прадукцыі ў паўтара раза болей, чым за ўвесь мінулы год. У гэтым вялікая заслуга комсамольцаў, якія складаюць амаль трэцюю частку ўсіх работніц прадпрыемства. Комсамольцы з'яўляюцца сапраўднымі ваяжакі ўсёй моладзі фабрыкі, ініцыятарамі ўсяго новага, арганізатарамі вытворчых перамог.

На чатыры месяцы раней тэрміну выканалі сваю праграму звыш 110 комсamoлак-швейніц. Асобныя комсамолкі працуюць ужо ў рахунак апошняга года пасляваеннай пяцігодкі і нават 1951 і 1952 гадоў. Швейніцы-комсамолкі вядуць за сабою астатніх маладых работніц фабрыкі. Але сярод комсamoлак ёсць такія работніцы, слава аб якіх выходзіць далёка за межы прадпрыемства. Пра гэтых выдатных людзей хочацца расказаць крыху падрабязней.

* * *

Закройны цэх. За доўгім сталом насцілу ў быстрым руху знаходзіцца маленькая светлая фігурка дзяўчыны.

— Гэта наша лепшая стаханаўка-насцільшчыца Мар'я Магучая,—гаворыць начальнік цэха, камуніст Соня Эдэльштэйн. — На фабрыку Мар'я прыйшла 17-гадовай дзяўчынай, калі прадпрыемства толькі пачало аднаўляцца. Данытлівая дзяўчына да ўсяго прыглядалася, чэсна выконвала ўсякае заданне, старанна вывучала сваю спецыяльнасць, уносіла свае прапановы і папраўкі.

Праз год, як лепшая насцільшчыца фабрыкі, Мар'я Магучая ўступіла ў комсамол. Свой вопыт работы пачала перадаваць сяброўкам. Вярхоўскую і Клімянкову навучыла так падбіраць тканіну, каб забяспечыць высокую якасць раскрою і

значна скараціць адыходы. Выклікала на спаборніцтва іншых насцільшчыц, і зараз на цэхавай «Дошцы гонару» адзначаны Азарчанка, Шарстнёва і іншыя, якія ў дзень выпрацоўваюць нормы ад 200 да 300 працэнтаў.

Месяцаў пяць назад фабрыка пачала працаваць у дзве змены. У закройны цэх прыйшлі маладыя, яшчэ нявыпытныя работніцы, у якіх справа не ладзілася. Была пад пагрозай вытворчая праграма ўсёй фабрыкі. Тады комсамолка Магучая прапанавала: «Цэх не павінен стрымліваць тэмпы ўсёй вытворчасці. Я вазьмуся абучыць другую змену».

— І ўявіце сабе, праз два—тры месяцы маладыя насцільшчыцы пачалі сістэматычна перавыконваць заданне. Для цэха знікла пагроза адставання.

* * *

У цэху № 4 няспынна груканіць высокапрадукцыйная пецельная машына. У скрытных руках групорга комсамольска-маладзёжнай ленты Паліны Піражковай адна аперацыя выконваецца за 175 секунд: бярэцца тужурка, лекало, намочаецца і вышываецца штыль, абрываецца нітка, і адзінка вырабу адкладаецца ў бок.

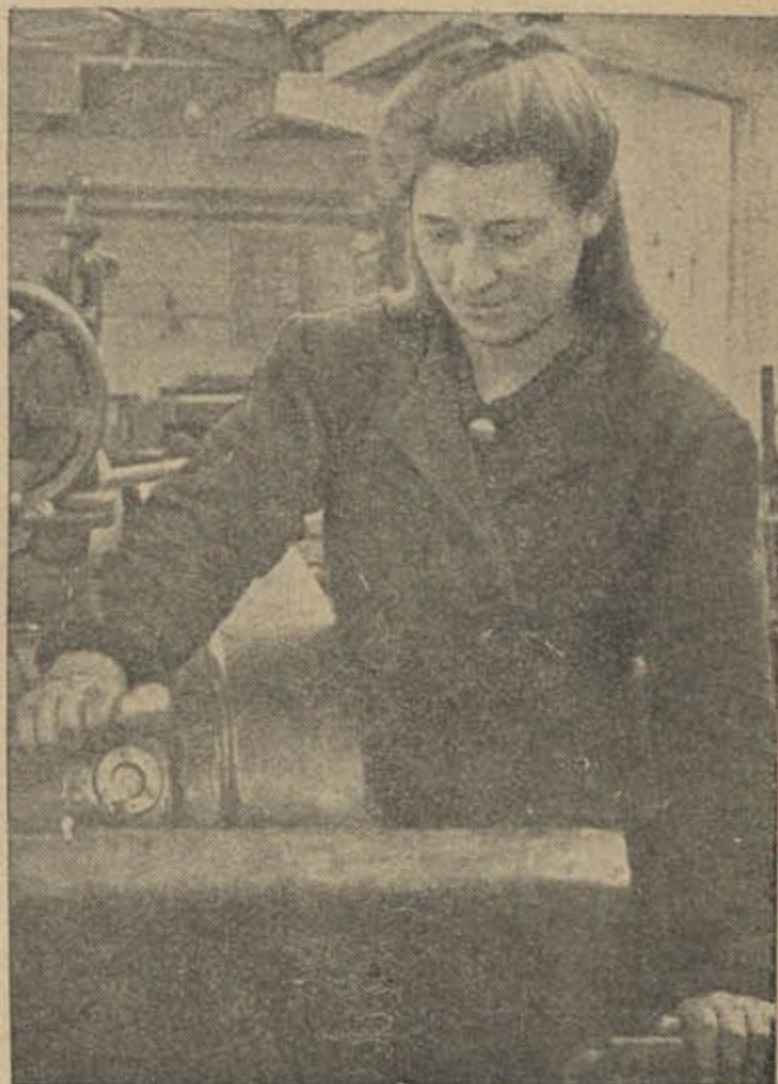
Начальнік цэха тав. Шагалава дае выдатную характарыстыку гэтай слаўнай маладой патрыётцы савецкай Радзімы, выхаванцы ленінска-сталінскага комсамола, якая даўно ўжо выканала сваё пяцігадовае заданне і з'яўляецца на фабрыцы ваяжакі моладзі.

— Паліна прыйшла на фабрыку пасля першага выпуску школы ФЗА і пачала працаваць на звычайнай пецельнай машыне. Я заўважыла, што дзяўчына ўсё прыглядаецца да высокапрадукцыйнай машыны. Акурат у гэты час нам патрэбна была для яе работніца ў другую змену. У Тамары Дымкоўскай, якая працуе ў першую змену, Паліна хутка пераняла навык уладання машынай і стала нават лепш працаваць, перавыконваючы любое заданне. Яна паспявае не толькі ўправіцца з уласнай работай, але і дапамагчы іншым пецельшчыцам, параіць, як лепш арганізаваць працу.

Але поспехі даліся Паліне не проста. Яна настойліва вывучала ўсе элементы сваёй аперацыі, спрашчала асобныя прыёмы, знаёмілася з папярэднімі аперацыямі, ад якіх

★ ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Шліфавальшчыца інструментальнага цэха, комсамолка Аляксандра Гаўрылаўна Тойпелева — лепшая стаханаўка Мінскага трактарнага завода, сваю дзённую норму выконвае на 170—200 працэнтаў.

залежала яе работа. Паліна прайшла тэхнімум, навучылася рэгуляваць машыну, наладжваць нож, устаўляць іглу.

Комсамолка Паліна Піражкова дасканала аўладала сваёй спецыяльнасцю. Яна ў два разы скараціла час на кожную аперацыю і абслугоўвае тры ленты, выконваючы заданне на 370 працэнтаў.

— Паліна чэсна стрымала сваё комсамольскае слова,—гаворыць у заключэнне тав. Шагалава.—Яна мой першы памочнік, ваяжак усёй моладзі цэха. Яе вопытам карыстаюцца цяпер дзесяткі работніц.

* * *

На працягу ўсяго кастрычніка да 700 маладых работніц фабрыкі будуць стаяць на стаханаўскай вахце, каб к 30-годдзю ленінска-сталінскага комсамола прынесці свой вытворчы падарунак. Гэта выдатная ініцыятыва належыць комсамолкам фабрыкі. Следуючы іх прыкладу, каля 150 маладых работніц абавязаліся к гэтай знамянальнай даце выканаць сваё гадавое заданне.

Е. ЖУКОЎСКІ.

ПЕРАМОГА ЗВЯНА

(Расказ Соф'і Фяськовай — звеннявой маладзёжнага звяна калгаса «Комінтэрн», Магілёўскага раёна)

У ГАЗЕТАХ я часта чытаю аб рабоце знатных звеннявых, слухаю па радыё аб іх поспехах. Многія з іх ужо маюць пэўны вопыт работы. У майго-ж звяна вопыт невялікі. Яно створана толькі год таму назад. Калі я даведлася, што праўленне калгаса прызначыла мяне звеннявой, то дала сабе слова ва што-б там ні стала вырасці багаты ўраджай. І трэба сказаць, што маё маладзёжнае звяно дабілася жаданай перамогі.

Змагацца за ўраджай пачалі яшчэ з восені, калі плуг правёў першыя барозны. Насенне праверыла: зерне як жэмчуг.

Калі пачалася сяўба, я не адыхнула ад сейбіта, хоць і надта хацелася глянуць, як засявае свой участак звяно Кузьмянкова — нашага лепшага звеннявога, у якога было чаму павучыцца. Выбраўшы вольную хвіліну, бегла да яго або да агранома Вінтова. Трэба было даведацца, ці можна зараз угнойваць поле, якім угнаеннем і ў якой колькасці. Наш аграном заўсёды прыходзіў на дапамогу і даваў дзельныя парады.

Уся зіма прайшла ў нас ва ўпартай вучобе. Я запісалася ў аграна-

мічны гурток. Кіраўнік гуртка многа расказваў аб вопытах нашых вучоных над стварэннем новых гатункаў збожжавых культур, аб работах акадэміка Лысенка.

На працягу зімы маё звяно нарыхтавала неабходную колькасць угнаенняў.

І вось надыйшла вясна. Усё наша поле пакрылася лядзінаю коркай. Прызнацца, я крыху разгубілася і звярнулася за парадай да Кузьмянкова.

— Дай раду, — кажу яму. — Хоць аграном і тлумачыў нам, як трэба разбіваць корку, але прыступіцца да справы баюся, каб не пасаваць усходаў.

— Маеш рацыю, Соф'я, — прыязна глянуў на мяне звеннявы. — Непакіюцца трэба. Адразу відаць, што працуеш з душой. Такія-ж сумненні былі і ў мяне на пачатку. А ты вось што зрабі. Дзе корка таўсцейшая, разбі яе кіркай. Астатняе поле насып попелам ды тарфяною крошкай, як робіць наша звяно.

Прыгледзелася я да іхняй работы і сабрала сваіх дзяўчат.

Звяно маё моцнае, дружнае. Шчыра і гарача ўзялося за працу — з душой, як казаў Кузьмянкоў. Корку знялі, і ў хуткім часе вышлі моцныя ўскходы. Аграном параў падкарміць пасевы. Тры разы мы ўносілі ў глебу розныя мінеральныя ўгнаенні, і пайшло жыта ў рост.

Калі поле закаласілася, я кожную раніцу выбягала на ўчастак глянуць, як паднялося жыта за дзень.

А яно стаяла перада мною роўнае, чыстае, густое. Адночы я заўважыла, што мясцінамі жыта палягло: Спытала ў Кузьмянкова, як ён думае ўбіраць палёгнае жыта.

— Сярпамі сажнем, уручную, — адказваў ён.

Дзяўчаты мае згадзіліся жаць, каб не пакінуць на полі ні аднаго каласочка. Дзе можна было, убіралі касілкай. Бабкі ў нас пасталі так густа, што люба было глядзець. Але заўважыла я, што на ўчастку Кузьмянкова яшчэ болей бабак. «Ну, — думаю, — не дагналі мы цябе».

Малатарню ўладавалі на полі. Калгаснікі з нецярплівасцю чакалі вынікаў абмалоту. Асабліва-ж не цярылася нам. Як ні кажы, а звяно маладое і спрыт у яго малады.

Калі кладаўшчык прыняў усё наша збожжа, то аказалася, што мы з 12 гектараў сабралі 351,6 цэнтнера, або па 29,3 цэнтнера з аднаго гектара. Радасці нашай канца не было. Радаваліся мы і таму, што калгас з першага-ж абмалоту здолеў поўнасцю здаць хлебапастаўкі дзяржаве.

— А Кузьмянкоў сабраў па 30 цэнтнераў з гектара, — паведаміў нам кладаўшчык.

Глянула я на сябровак сваіх і сказала:

— На той год і мы не адстанем ад Кузьмянкова. Праўду кажу я, дзяўчаты?

— Не адстанем, а пастараемся і абягнаць! — дружным хорам падхапілі мы маладое звяно маё абяцанне.

★ ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Мар'я Жураўская — аграном, комсорг калгаса «Комінтэрн», Магілёўскага раёна.

Ад імя калгасных комсамольцаў

А СТАНЦЫЮ Гудагай Аню Глазуну праводзілі Адэля Радзішэўская, Эмілія Асіпкова, Мар'я Анінчанка. На развітанне Адэля сказала:

— Анечка, даражэнькая, не забудзься там расказаць пра ўсё, што намі зроблена. Ах, як добра, што ты едзеш! Ты толькі не саромся. Ад імя ўсіх нас перадай прывітанне. Аб усім праўду кажы. І на свае абавязацельствы не забудзься: Ну, язджай, Анечка.

* * *

Усю дарогу Аня Глазунва глядзела ў акно вагона. Па шляху ў Маладзечна яна бачыла адзіночак і групы людзей, якія ўбіралі бульбу і лён. Але думкі пра свой калгас не пакідалі яе. Аня думала аб усім, чым жылі звенні высокіх ураджаяў, успамінала свае гутаркі з сяброўкамі, старажыламі.

Успомніўся Ані і агульны сход калгаснікаў. Тады перад усім народам выступала Адэля. Усхвалявана, але роўна і гучна гаварыла яна:

— Мы бярэм абавязацельства сабраць на кожным з 12 гектараў па 18 цэнтнераў жыта і па 14 пшаніцы.

Нехта задзёрыста крыкнуў:

— Далёка кроцьце!..

— А вы прачытайце Мічурына або Лысенка, — адказала Адэля, — тады і не скажаце, што задалёка. Комсамольцы бяруцца за вялікую справу. Яны вераць Мічурыну і ад свайго не адступяць.

На гэтыя словы сёй-той шырекаў у кулак, сёй-той усміхаўся адкрыта. Але Адэля з сяброўкамі моцна верылі ў задуманую справу.

Ад дзвярэй да стала падалася Аня Глазунова.

— Праўду Адэля гаворыць. А я дадам толькі некалькі слоў. Лён у нас не расце. І ў гэтым трэба разабрацца. Чаму, к прыкладу ўзяць, у суседніх раёнах лён добра родзіць? Хіба там урадлівей зямля або лепшыя людзі? Мы самі вінаваты, што не дбаем пра лён. Таму я заяўляю на сходзе, што сёлета наша звяно абавязалася сабраць з чатырох гектараў па 5 цэнтнераў ільонасення і па 6 цэнтнераў валакна на гектар.

* * *

... За высокі ўраджай пачалі барацьбу яшчэ з восені, калгасныя комсамольцы пачалі сачыць за апрацоўкай зямлі пад азіміну. Яшчэ раз прачыталі, ачысцілі ад усякага пылу гатунковае насенне жыта «Вятка». Задолга да пачатку сяўбы вывезлі гной і мінеральныя ўгнаенні.

Зімовая спужа не была для іх перашкодай: Раз на тыдзень збіраўся калгасны аграэхнічны гурток. Вучыліся комсамольцы настойліва. А пасля заняткаў ішлі ў лес, палілі галлё, збіралі попел, вывозілі торф для мульчыравання.

Мы наведзілі калгас імя Сталіна ў дні веснавой сяўбы.

Моладзь пачынала баранаванне азімых. Старыя занепакоіліся.

— Пад карань хлеб вырываюць! — дзівіліся яны. — Вось самадурства на нашы галовы.

Адэля супакойвала:

— Не хвалюйцеся, дзядулі. Мы робім так, як аграномы раяць.

Аня з сяброўкамі сеяла лён. Пасля пачалі мульчыраваць глебу, аб чым у гэтых краях зроду не чулі.

— Размельчаны торф, — тлумачыла Аня, — мы рассяваем па полі, каб захаваць у глебе вільгаць, не дапусціць утварэння коркі, рэзкага ахалоджвання і перагравання. Пасля тарфянай прысыпкі падкармім глебу птушыным памётам, у якім ёсць азот, фосфар, калій, што для лёну якраз і патрэбна, каб роўна развіваўся. Гэтыя першыя аграэхнічныя мерапрыемствы дадуць нам магчымасць дабіцца ўраджаю, які мы абяцалі.

На ўсіх этапах барацьбы за высокі ўраджай комсамольцы няўхільна выконвалі парадкі агранома. Пасевы двойчы прапалолі і падкармілі. Запумелі калосам пшаніца і жыта, у блакітным уборні загойдаўся лён.

Надыходзіла восень. Комсамольцы падвялі вынікі сваёй барацьбы за ўраджай. І накіравалі ў вобласць Аню Глазунову, каб расказала на абласным сходзе кіруючых работнікаў, спецыялістаў і перадавікоў сельскай гаспадаркі аб тым, што зрабілі яны за лета 1948 года, які падарунак рыхтуюць Радзіме к 30-годдзю лепінска-сталінскага комсамола.

* * *

— Слова мае звенявая калгаса імя Сталіна Анна Сяргееўна Глазунова, — абвясціў старшыня.

Пад бурныя воплескі яна пашла да трыбуны і ўсхвалявана пачала:

— Ад імя комсамольцаў і ўсіх нашых калгаснікаў дазвольце перадаць вам сардэчнае прывітанне. Мы, комсамольцы калгаса, з пэсаюзнаю моладзю разам бралі на сябе абавязальства вырасіць высокі ўраджай. Мяне прасілі наведзіць нарадзе, што сваё абавязальства мы выканалі. Звяно Адэлі Радзішэўскай з 12 гектараў сабрала па 23 цэнтнеры жыта. Я са сваім звяном на кожным з чатырох гектараў сабрала па 5,6 цэнтнера ільонасення і па 9 ільновалакна. І гэта для нас не мяжа. Вялікі пераўтваральнік прыроды Мічурын вучыць нас наступнаць на прыроду, і мы будзем наступнаць. У зямлі мы не напросім літасці, а возьмем ад яе ўсё, што патрэбна. І ніякая сіла нас не стрымае. Калгасны лад адкрыў перад намі шлях да багацця прадуктаў, і мы пойдзем па гэтым шляху пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна.

Патхнёныя свежыя словы ляцелі ў прыціхшую залу і ўспрымаліся слухачамі, як словы закліку.

Ф. ПАЗНЯКОУ,

калгас імя Сталіна, Астравецкага раёна,
Маладзечненскай вобласці.

Творчасць нашых чытачоў

РУСАЛКІ

Часта кажуць людзям старажылы,
Што ў часы глыбокіх, даўніх год
На святанні з песнямі вадзілі
На палях русалкі карагод.

Казкам гэтым людзі маладыя
Больш не вераць і цвярдзяць
адно:
«Дзе-ж русалкі дзеліся былыя?
Што-ж русалак болей не відно?»

Старажылы, водзячы плячамі,
Кажуць: «Пэўна, скрыліся ў лясы»,
Хоць ніхто не бачыў іх вачамі
І ў старыя, даўнія часы.

Ды аднойчы бабка наша Ганна
Выйшла з хаты золакам на двор.
Раптам чуе: песня дзесь

старанна
Льецца ў полі, круціцца ля зор.

Бабка ходзіць з хаты і да хаты,
Ажна ногі ў дрыжках гудуць,
І крычыць: «Прачніцеся, ўнучаты!
Вунь русалкі голасна пяюць».

Людзі выйшлі, бабку абступілі.
Птушкай кружыць песня паміж
зор.

Бабка кажа: «Вы-ж мне гаварылі,
Што русалкі—казкі былых пор».

Кажуць з смехам людзі маладыя:
«Тут русалак, бабка, не відно.
Гэта выйшла ўчасткі яравыя
Прапалоць ударнае звяно».

А. ГРАМЫКА,

Гомельская вобласць,
Лоеўскі раён, вёска Грамыкі.

ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Комсамолка Надзея Сульжэнка —
звенявая калгаса «Праца» (Хойніцкі
раён, Палескай вобласці) — са сваім
звям сабрала па 28 цэнтнераў
жыта з 8 гектараў і па 18 цэнтнераў
пшаніцы з 3 гектараў псеваў.

Маргарыта Міненкава.

ІХ МАРЫ ЗБЫЛІСЯ

МАРГАРЫТА ўсё рабіла рупліва. Яе тонкія моцныя рукі аднолькава хутка перабіралі клавiшы баяна і перавязвалі раненых. Умела і спрытна бінтавала яна прастрэленую руку партызана, і таму, хто не ведаў яе блізка, здавалася, што перад ім — спрактыкаваная медыцынская сястра. Адзін з партызанскіх урачоў нават спытаў яе неяк, ці не займалася яна да вайны ў медыцынскім інстытуце. Дзяўчына толькі ўсміхнулася ў адказ. Не, да вайны яна амаль не сутыкалася з медыцынай. Усюды ёй чулася песня, і песні, музыцы яна прысвяціла жыццё. Скончыўшы сямігодку ў Парычах, Маргарыта паступіла на падрыхтоўчае аддзяленне Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. Даравітая дзяўчына адразу звярнула на сябе ўвагу прафесуры: Яе перавялі на гісторыка-тэарэтычны факультэт кансерваторыі. Неўзабаве спаткала яе і другая радасць: як студэнтку-выдатніцу, Міненкаву прынялі ў рады Ленінскага комсамола.

З яшчэ большай прагнасцю аддалася Маргарыта вучобе. Пачала настойліва працаваць над вывучэннем гісторыі класічнай рускай, заходне-еўрапейскай і савецкай музыкі. З усім запалам маладосці акунулася яна ў чароўны свет гукаў — у свет Глінкі і Чайкоўскага, Барадзіна і Рымскага-Корсакава, Бетховена і Шапена, Скрабіна і Гліера.

Старанная вучоба хутка дала свае вынікі — Маргарыта атрымала сталінскую стыпендыю.

...Гэта шчаслівая пара студэнцкіх год стаяла перад вачыма Маргарыты заўсёды. І вось за тое, каб яна вярнулася зноў, каб ва ўтульных аудыторыях кансерваторыі зноў вясе́ла гулі студэнцкія галасы, каб зноў можна было з радасцю аддацца любімай справе, гадзінамі спрачацца аб новым творы кампазітара або пісьменніка, бесклапотна весяліцца на студэнцкіх вечарах — за гэта змагалася яна ў партызанскім атрадзе, аддала тры гады барацьбе з ненавісным ворагам, які пасягнуў на наша шчаслівае сёння.

І мары збыліся. Настаў шчаслівы час вызвалення. Прышла жаданая перамога над выгравкамі чалавечтва.

Маргарыта зноў у кансерваторыі. Адразу цяжка было ўключыцца ў нармальную вучобу. Многае забылася за гады ваенных нягод. Прышлося паўтараць раней пройдзенае і аўладаць новымі дысцыплінамі. Маргарыта разумела, што савецкі музыкантаўца павінен быць не вузкім спецыялістам, а ўсебакова адукаваным чалавекам, мець глыбокія веды ў розных галінах мастацтва, літаратуры, гісторыі і філасофіі. Таму яна настойліва авалодвае не толькі спецыяльнымі дысцыплінамі, але і грунтоўна вывучае гісторыю большэвіцкай партыі, сусветную літаратуру, пісьна сочыць за навінкамі савецкай літаратуры, прымае актыўны ўдзел у грамадскім жыцці сваёй навучальнай установы. І настойлівасць у працы перамагае. Цяпер Маргарыта Міненкава — студэнтка чацвёртага курса кансерваторыі, сталінская стыпендыятка.

* * *

Хворага прывезлі ноччу. Вагонным буферам раздрабіла бядро маладому сцэнішчыку. Дзяжурны ўрач Паліна Базелева — учарашняя студэнтка Мінскага медыцынскага інстытута, аглядзеўшы траўму, заключыла:

— Патрэбна тэрміновая аперацыя, якую можа зрабіць толькі вопытны хірург.

Але да прыходу хірурга становішча хворага магло рэзка пагоршыцца. Трэба было нешта рабіць, ратаваць маладое жыццё. Пацярпеўшага паклалі на аперацыйны стол.

— Наркоз уведзены, — дакладвала сястра.

Рукі маладога хірурга працавалі з дакладнасцю механізма. У цішыні чуліся толькі глухія загады:

— Пінцэт... Ланцэт... Увядзіце шпрынц!..

Аперацыя ўдалася, але Паліна ўсю ноч хвалявалася, седзячы каля

Паліна Базелева (злева) ля ложка хворага.

ложка апераванага. Раніцай хвораму палягчэла. З кожным днём ён усё болей мацнеў і ўрэшце выпісаўся зусім здаровым.

Паліна Базелева толькі некалькі месяцаў назад скончыла Мінскі медыцынскі інстытут і зараз працуе ардынатарам у клініцы прафесара Бабука. За кароткі час самастойнай практыкі яна паказала сябе смелым, здольным хірургам.

Жыццё Паліны склалася падобна жыццю Маргарыты. Яна з маленства марыла стаць урачом. У Магілёве скончыла фельчарскую школу і паступіла ў Віцебскі медыцынскі інстытут. Вайна павяла яе па зруйнаваных бомбамі франтавых дарогах, па спаленых вёсках і гарадах,

ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Ларыса Міхайлаўна Качынская — старшы інжынер тэхнічнага аддзела Мінскага пеліцылінавага завода, дэпутат Мінскага абласнога Савета.

на крывавах палях жореткіх боек. Многія байцы і афіцэры, якіх яна вынесла з цяжкімі раненнямі з поля бою, глыбока ўдзячны гэтай сціплай, самаахвярнай дзяўчыне. Варожыя кулі двойчы выводзілі яе са строю, і кожны раз яна зноў вярталася ў дзеючую армію.

А пасля перамогі — зноў за вучобу. Удзень лекцыі, практычныя заняткі, а ўвечары работа над канспектамі па анатоміі, хірургіі, тэрапеўты. Паліна — комсамолка-франтавік, і вучылася яна па-франтавому. Актыўна ўдзельнічала ў грамадскім жыцці інстытута, з захапленнем працавала ў навукова-даследчых гуртках.

Паліна Базелева была адной з лепшых студэнтак інстытута. За выдатную вучобу і актыўную навукова-даследчую работу яна атрымлівала сталінскую стыпендыю.

* * *

Маргарыта Міненкава і Паліна Базелева з'яўляюцца прадстаўніцамі нашай цудоўнай моладзі, для якой савецкая ўлада стварыла ўсе ўмовы, каб здзейсніліся іх мары. Яны — выхаванцы ленінска-сталінскага комсамола — і ў часе жорсткіх выпрабаванняў вайны, і ў гады плённай вучобы даказалі, што дастойны вялікага права на адукацыю.

В. ГАЛІЧ.

ВЫХАВАНКІ КОМСАМОЛА

Тацяна Каваленя — лепшая звеннявая калгаса імя БВА (Любанскі раён, Бабруйская вобласць). З участка ў 12 гектараў яе звяно сабрала па 23,3 цэнтнера жыта.

Нам нішчыць

Як працуе наша звяно

АША ПЕРШАЕ комсамольска-маладзёжнае звяно стварылася год таму назад. Працуе ў ім 12 чалавек, з якіх сямёра — комсамольцы. Праўленне калгаса адваляе нам участак у 12 гектараў. Перш-на-перш, мы ўзяліся за ворыва. Калі глеба была добра ўзарана, унеслі ў яе мінеральныя ўгнаенні і забаранавалі. Затым я звярнулася да Хойніцкай МТС, каб прыслалі нам трактар і сеялку. Увесь участак засеялі радковай сеялкай, што куды лепш, чым сяўба ўручную. Зімой былі частыя адлігі. Снег таяў, а пасля замарзаў. Частка пасеваў пакрылася лядзянаю коркай. Мы хадзілі па полі і разбівалі яе лапатамі і сякерамі, таму што жыта пад лёдам магло папрэць. Увесну мы падкармілі нашы пасевы і забаранавалі ў два сляды.

Калі пачалася ўборка, я для кожнай жніўі адваляла пэўны участак. Паміж сабою мы ўсе заключылі соцдагаворы, хто больш выжне. Я саборнічала з комсамолкаю Соф'яй Чубянок. У першы дзень я выжала 0,24, а яна 0,23 гектара. Юля Кузьменка, Каця Радчанка, Юля Анкудовіч, Маня Назарэнка выжылі па 0,20 пры норме 0,15 гектара. За тры дні ўбралі ўсё жыта, прасушылі і склалі ў стагі. За стагаванне адказвалі Кірыл Смольскі і Васіль Жэўняк. Калі ўсё жыта звезлі, я арганізавала школьнікаў на збор каласоў. Піонеры Маня Бельская, Люба Кузьменка, Вася Брухавецкая, Коля Бельскі, Надзя Жэўняк і Іван Каласок сабралі начыста ўсё каласкі, што засталіся на полі. Ніводнае зерне ў нас не загубілася.

Прыбыла малатарня, і мы пачалі абмалот. З вялікай радасцю даведаліся, што з кожнага гектара сабрана па 23,7 цэнтнера жыта. Такого ўраджаю ў нашым калгасе яшчэ не бывала. Усё намалочанае збожжа адразу здалі дзяржаве, што дапамагло калгасу выканаць дзяржаўныя пастаўкі на тры дні раней тэрміну.

Зараз звяно займаецца ўборкай другога ўкоса сеяных траў з шасці гектараў. У тры дні, калі ў нас няма работы на полі, мы нарыхтоўваем торф, які нам прыдасца для забуртоўкі гною.

Мы стараемся, каб ні адна хвіліна не прапала дарма. Так, у часе жніва днём убіралі з поля хлеб, а ноччу працавалі на адгрузцы збожжа дзяржаве. 7 верасня мы пачалі ўборку бульбы і датэрмінова разлічыліся з дзяржавай па плане бульбанарыхтовак.

У пісьме таварышу Сталіну я ўзяла на сябе абавязацельства з кожнага гектара жыта сабраць па 20 цэнтнераў, а сабрала па 23,7. Зараз комсамольцы і несаюзная моладзь нашага звяна імкнуцца працаваць так, каб стаць прыкладам для ўсіх калгасаў раёна.

Е. БЕЛЬСКАЯ,
звеннявая калгаса «КІМ»,
Хойніцкага раёна.

Асвойваем метады Радчанкавай

ПРАЦУЮ закройшчыцай на віцебскай абутковай фабрыцы «Чырвоны Кастрычнік». У ліку стаханаўцаў-абутнікаў я прысутнічала на калегіі Міністэрства лёгкай прамысловасці і вынесла адтуль многа карыснага. Асабліва запомнілася выступленне Анны Радчанкавай — закройшчыцы-наватара Гродзенскай абутковай фабрыкі. Памятаецца кожнае яе слова: які яна эканоміць час, як выдаткоўвае скурматэрыял, пачынаючы разруб скуры з хрыбта і ў першую чаргу выкройваючы найбольш адказныя дэталі — наскі, саюзкі.

Вярнуўшыся на сваю фабрыку, я расказала на адкрытым партыйным сходзе аб метадах работы Анны Радчанкавай. Тады многія з рабочых нашай фабрыкі рашылі працаваць па яе метаду, дабіваюцца найбольшай эканоміі тавару, берагчы час.

Поплеч са мною працуе закройшчыца Ліда Галубкова. У жніўні мы абедзве далі прадукцыі значна больш, чым у папярэднія месяцы. Я выканала свой план на 254,6 прац. і эканоміла 3677 дэцыметраў верхняга скуртавару, з якога можна пашыць 140 пар абутку. Ліда выканала жнівеньскі план на 171,5 прац., эканоміўшы 1600 дэцыметраў скуры. Мы аб'ядаем поўнаасцю асвойце метады Анны Радчанкавай і працаваць яшчэ лепш. Нас радуе ўсведамленне таго, што нашы працоўныя поспехі ёсць частка поспехаў нашай фабрыкі, нашай лёгкай прамысловасці.

А. ГАЛУБКОВА.

ЖА Н Ч Ы Н Ы С О В Е Ц К А Й Л А Т В И І

Ева Янайна Палдынь — міністр со-
цыяльнага забяспечання, депутат
Вярхоўнага Савета СССР.

Маланя Данатайна Каус — сялянка
Чобатройскага сельсавета, депутат
Вярхоўнага Савета СССР.

СВОЙ ЛЕПШЫ ДАР—РАДЗІМЕ

Т. ІНСКАЯ

— Марта, дачушка, ды прачніся-ж ты, урэшце! — трэсла маці дачку за плячо, трымаючы ў руках газету, якую толькі што прынес паштальён. — Тут пра цябе... Далібог, пра цябе напісана!

Так. Вядома, пра яе. Вось і фото на самай першай старонцы.

У карэспандэнцыі паведамлялася, што яна, Марта Асмус, ткачыха фабрыкі «Саргана тэкстыльніц», нядаўна перайшла на шэцц станкоў. Такая норма абслугоўвання на станках гэтага тыпу з'яўляецца небывалай ва ўмовах Латвіі, і Марта па праву лічыцца пачынальніцай шматстаночнага руху ў рэспубліцы. Далей падрабязна апісваўся метады яе работы.

І так прыемна было пра гэта чытаць, што маці нават праслязілася ад радасці. Марта, стараючыся не

выказаць хвалявання, перагарнула старонку. У вочы ўзнікла кароценькая інфармацыя: «У Рыжскім батанічным садзе ўпершыню за шэсцьдзесят год зацвіла агава».

— У нядзелю трэба пайсці паглядзець, што гэта за дзіва. І Велту вазьму з сабой. — неак раптам вырашыла Марта.

...Марта і Велта ўвайшлі ў цяпліцу. На іх адразу-ж пахнула дурманячай духатою, прасякнутай пахам вільготнай зямлі і прэлага лісця. З нявычкі цяжка было дыхаць. У процілеглым канцы цяпліцы стаяла група экскурсантаў і з цікавасцю разглядала нешта ўверсе, пад самай столлю аранжарэй.

— Не інакш, яна там... Хадзем! — прыснешвала Марту нецярплівая дзяўчына.

Яны пайшлі па пясчанай сцежцы, абмінаючы нейкія дзівосныя расліны, стараючыся не зачэпіць за іх калючкі.

Маладзёжны хор Мазірскай воласці.

Восем год таму назад Латвія была прынята ў брацкую сям'ю Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Збыліся мары латышкага народа аб шчаслівым і вольным жыцці.

Гісторыя латышкага народа цесна звязана з гісторыяй народаў СССР і ў першую чаргу вялікага рускага народа. Разам з усімі народамі Расіі працоўныя Латвіі пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі вялі рэвалюцыйную барацьбу супроць агульнага ворага — царскага самадзяржаўя. Савецкі народ памятае слаўныя подзвігі латышскіх стралкоў. Не шкадуючы жыцця, змагаліся яны з ворагамі рэвалюцыі на франтах грамадзянскай вайны, баронячы савецкую рэспубліку.

У 1919 годзе нямецкія захопнікі і іх верныя прыслужнікі з латышкай нацыяналістычнай буржуазіяй гвалтоўна адарвалі Латвію ад савецкай Расіі. Яны ператварылі Латвію ў прыдатак буйных капіталістычных дзяржаў.

Цяжка жылося працоўным буржуазнай Латвіі. Яшчэ цяжэйшым было жыццё працоўнай жанчыны. За аднолькавую работу яна атрымлівала толькі 67 працэнтаў заробтку мужчыны. Паводле даных афіцыйнай статыстыкі, кваліфікаваныя работніцы складалі адзін працэнт усіх працаваўшых жанчын. Беспрацоўе сярод жанчын было асабліва вялікім. Яны пазбаўлены былі ўсякай магчымасці ўдзелу ў дзяржаўным жыцці.

Марта Ігнацьеўна Асмус.

Савецкая ўлада прынесла працоўным жанчынам Латвіі свабоду і існавае жыццё. Яны сталі гаспадарамі краіны, прымаюць актыўны ўдзел у кіраванні дзяржавай. 7 жанчын Латвіі выбраны дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР, 29 — дэпутатамі Вярхоўнага Савета Латвійскай ССР, каля 26 тысяч знаходзяцца на кіруючай партыйнай, гаспадарчай і культурнай рабоце, 8.393 выбраны дэпутатамі мясцовых Саветаў.

У прамысловасці і ў маладых яшчэ калгасах ёсць выдатныя стаханавікі — наватары вытворчасці. Восем гадавых норм выканала работніца электрамеханічнага заводу «ВЭФ» Зельма Зіверт. Не адстала ад яе і стаханавіца Эльза Байдэкалы, якая таксама выканала васьмігадовую праграму. На ўсю рэспубліку праславіліся многастаночніцы Асмус, Савельева, Самкова, Палікевіч і многія іншыя.

Жанчыны Латвіі працуюць на вытворчасці ў якасці майстроў і начальнікаў цэхай, вучацца ў інстытутах, вядуць даследчыя работы ў навуковых установах, займаюць адказныя дзяржаўныя пасты.

Ніжэй мы друкуем два нарысы аб жанчынах Латвіі: майстру-стаханавіцы Марце Асмус і пісьменніцы Анне Саксе, каб даць нашым чытачам уяўленне аб жыцці жанчын Савецкай Латвіі.

— «Агавы», — прачытала Велта таблічку. Перад імі раскінуліся шэрыя лісты, падобныя на гіганцкія кінжалы, звязаныя ў пучок і ўваткнутыя ў пясок рукаўцамі.

Каля аднаго з такіх пучкоў у шчытнае кола сабраліся людзі. Марта праціснулася скрозь натоўп. Ад самага кораня расліны пачулася ўгору вялізная яркаяжэлая мясістая страла. Высокія зводы цяпліцы для яе аказаліся цеснымі. Яна прабіла шкло рамы і, вырваўшыся пад яркі блакіт жнівеньскага неба, распусціла гронкі жоўтых кветак. Вакол іх мядовых венчыкаў летала мноства пчол.

Як зачараваная, глядзела Марта на гэту дзіўную расліну, якая быццам скінул з сабе ланцугі душной турмы, каб свой лепшы дар — каштоўнейшыя кветкі — аддаць жыватворчаму сонцу.

Эльфрыда Пакуль — народная ар-
тыстка Латвійскай ССР, лаўрэат
Сталінскай прэміі, депутат Вярхоў-
нага Савета СССР.

Вераніка Кандратайна Зарынь —
штампоўшчыца кансервавага камбі-
ната, депутат Вярхоўнага Савета
СССР.

Пачуццё цёплай радасці захліснула Марту. Яна глядзела на квітнеючую агаву, і перад яе вачыма зноў праплыло жыццё простае латышкай жанчыны, яе — Марты Асмус — жыццё. Спярыла пастушка, пасля парабчанка на чужых багатых хутарах... Выстава-ная пакаленнямі маёра аб уласным кавалачку зямлі засталася нябытнай. Бачачы безгрунтоўнасць сваіх намаганняў вывесці дачку ў людзі, бацька аднойчы прапанаваў Марце:

— Паязджай, дачка, у Рыгу. Гэта багаты горад. Можна, там ты знойдзеш сваё ішчасце.

І вось Марта самотна ходзіць па шумнай сталіцы. Німа ў яе ні сродкаў, ні рэкамендацыйных лістоў. Ёсць толькі вера ў свае сілы. З адчайнай упартасцю дзяўчына шукае працу. Гадзінамі прастойвае каля дзяржэй рэдакцый, чакаючы выхаду газеты, каб знайсці там аб'яву: «Патрабуецца на работу». Бязжыць па ўказаных адрасах. Але дарэмна... Ніхто не звяжае на дзяўчыну без спецыяльнасці, калі ў горадзе столькі вольных вопытных рук.

Восем доўгіх год праходзіць у бясконцых пошуках работы. Выпадковыя заробкі. Ніякіх перспектыв на будучае...

Урэшце, Марце пашанцавала. Ёй удалося паступіць на тэкстыльную фабрыку, у ткацкі цэх вучаніцай. З радасцю чалавека, які згаладаўся на працы, узялася Марта за асваенне цяжкой прафесіі. Праз два тыдні яна, як і іншыя ткачы, ужо магла працаваць самастойна на двух станках. Сяброўкі здзівіліся яе здольнасцям, умельству.

Прышло майстэрства, але яно не прынесла радасці Марце. Пацягнуліся нудныя дні, аднастайныя, як палотнішчы бацісту, вытканыя яе рукамі. Пахмурныя дні, насычаныя няспыннай трывогай—што будзе заўтра? Малейшая хіба, неасцярожнае слова—і цябе выкінуць за вароты... Марце заўсёды здавалася, быццам нешта душыць яе, не дае дыхаць і жыць.

І раптам усё непазнавальна змянілася. Латвія—савецкая рэспубліка! Нібы жыватворчы вецер уварваўся ў гарады і сёлы Латвіі, завітаў у кожную вуліцу, у кожны дом, у кожны фабрычны корпус. У Марты Асмус, як і ў яе сябровак, літаральна кружылася галава ад рантоўна ўзнікшых цудоўных перспектыв. Яна адчула прыток новых сіл. Ніколі так спрытна не працавала яе ўмелыя рукі. Часамі здавалася ёй, што дагэтуль жыла яна ў падзямельнай цемры і цяпер упершыню ўбачыла сонца.

У гэтую святочную прыўзнялася раптам уварвалася вайна. Карычневая фашысцкая чума запаланіла Прыбалтыку. На фабрыцы «Саркана тэкстыльніце» нямецкія штурмавікі ўчынілі крывавае расправу. Навінных людзей хапалі проста ў цэхах. Тысячы таварышоў Марты былі расстраляны, кінуты ў турмы і канцэнтрацыйныя лагеры. Астатніх разганалі. Фабрыку зачынілі.

Пацягнуліся жудасныя дні, поўныя адчаю і роспачы. Але дзесьці ў душы цялілася мара аб вызваленні. І гэтая мара збылася. Пад націскам савецкіх войск адхлынулі нямецкія полчышчы.

Яшчэ на ўсходзе горада ішлі баі, а старыя кадры

выя рабочыя ўжо сляпіліся на панялішчы сваіх прадпрыемстваў. Усе, што засталіся жывыя, прышлі на фабрыку «Саркана тэкстыльніце». Людзі цэлымі суткамі не пакідалі цэхаў. Самі рамантавалі абсталяванне, ачышчалі ад дружаў вытворчыя памяшканні, паступова адраджаючы жыццё сваёй фабрыкі.

Але спачатку неабходна было навесці пераправы, звязаць Задзвінне з цэнтрам горада. Па закліку партыі Марта Асмус без хістанняў пашла на будоўлю. Сюды сабраліся энтузіясты з розных прадпрыемстваў сталіцы—ткачы і металісты, суднарамонтнікі і харчавікі.

Марце даручылі брыгаду землякопаў з 60 чалавек. Нязвычайна да цяжкай фізічнай працы людзі хутка стамляліся. Здавалася, не хопіць сіл адолець прамерзлую зямлю. Але Марта здолела знайсці шляхі да сэрца кожнага будаўніка. Энергічная, нястомная, яна падавала прыклад вынослівасці, падбадзёрвала, прыходзіла на выручку.

За выключна добрасумленную працу на будаўніцтве моста праз Даўгаву ўрад узнагародзіў ткачыцу Марту Ігнацьеўну Асмус ордэнам «Знак почёта» і значком «Выдатны чыгуначнік».

Марта вярнулася ў цэх. Яшчэ з буйным захваленнем узялася за любімую справу. Летам 1945 года рэспубліка даведлася аб новай перамозе Марты—аб яе пераходзе на шэсць станкоў.

...Прайшло тры гады з таго часу. Шмат вады ўцякло ў імклівай Даўгаве. Не пазнаць цяпер фабрыкі «Саркана тэкстыльніце», не пазнаць і людзей, што працуюць на ёй. Сёння Марта—майстар прадзільнага цэха, дэпутат Рыжскага гарадскога Савета. Яна ўступіла ў рады большэвіцкай партыі.

Партыя і савецкая ўлада адкрылі перад простаі работніцай шырокія далегляды. І, адчуваючы заўсёды клопаты і ўвагу, скромная ткачыца, як квіцеючая агава, імкнецца ўвысь, каб свой лепшы дар—усе сілы і здольнасці—аддаць сапраўды яркаму сонцу—любімай савецкай Радзіме.

ЗАСЛУЖАНЫ ДЗЕЯЧ КУЛЬТУРЫ

М. КРУПНІКАВА

МАЁНТКУ, дзе бацька Анны арандаваў кавалачак зямлі, была каменаломня.

У раннім дзяцінстве Анна любіла наглядаць, як сяляне ламаюць камень, вызваляючы зямлю для будучых пасеваў. У іх былі моцныя рукі—мускулістыя, жылёстыя, чэпкія. Такія рабочыя рукі нарысаваны былі на лістоўцы, якую Анна знайшла сярод бацькавых кніг: магутныя рукі ірвуць ланцугі, якія скоўваюць іх. Лістоўка мелі столькі-ж год, колькі і Анна—яны абедзве нарадзіліся ў 1905 годзе.

Анна Саксе са сваімі дочкамі Тайгай, Сільвіяй і прыёмнай дачкой Інтай.

Бацькі Анны былі ўдзельнікамі падзей гэтага грознага і крывавага года. Замест небылиц са свяшчэннага пісання, маці расказвала маленькай дачцы аб тым, як сяляне ўзняліся супроць цара, як палілі панскія маёнткі, як жорстка распраўляліся з сялянамі карныя экспедыцыі. Анна прагна ўспрымала гэтыя апавяданні. У доўгія летнія дні, пасвячаныя статак на адхонных берагах ракі Гаўя або ў любімым цяністым лесе, поўным смалістага водыру хвоі, яна жыла ўяўляла сабе ўсё гэта: чырвоныя сцягі, сцяганы ў кулакі

рукі, бацьку сярод палаючых руін баронскага маёнтка.

Да няясных успамінаў і ўражанняў дзяцінства далучалася свежа перажытае і добра адчутае ў гады юнацтва. Моцна трываеца ў памяці 1917 год: скінулі цара! Перад вачыма яркім успамінам паўстае мітынг у памяць загінуўшых герояў рэвалюцыі. Было гэта ў 1919 годзе. Маленькая школьніца не ўсё разумела, што гаварылася на мітынгу аб новай уладзе Саветаў. Многае выснілася пазней: адноўлены штыхамі інтэрвентаў буржуазны лад узнік перад дзяўчынай жахамі белага тэрору. Хіба можна забыць, як белавардзейцы акружылі вясковую моладзь у лесе, як напавал забілі 17-гадовую Вільму Цыруль і юнага Цэзара Беркольда? Хіба можна забыць Анну Балтыню, закатаваную ў турме?

Потым з'явіўся і свой, асабісты рахунак з буржуазным ладам. Здольнай дзяўчыне прышлося пакінуць універсітэт: бацька, якому з вялікімі цяжкасцямі ўдалося дацягнуць яе да вышэйшай школы, не мог у далейшым дапамагчы матэрыяльна. А студэнцкія стыпендыі, не глядзячы на выдатныя поспехі Анны, ішлі ў кішэні карнарантаў, гаспадарскіх дачок і сыноў.

Анна стала карэктарам. Яна правіла гранкі, выпраўляла граматычныя памылкі ў рукапісах чужых і непатрэбных народу твораў. Яна марыла аб тым часе, калі шматтысячнымі тыражамі пойдучь у народ творы Яна Райніса і Андрэя Упіта, калі стануць даступнымі для латыша на яго роднай мове Пушкін і Лермантаў, Чэхаў і Гоголь.

Але ланцугі самі з рук не спадаюць. У 1932 годзе Анна моцна звязала свой лёс з рэвалюцыйным падполлем. Яна працавала ў МОПР'ы, у Аб'яднанні рэвалюцыйных пісьменнікаў, журналістаў і мастакоў Латвіі, у нелегальным друку.

У 1940 годзе народ Латвіі з брацкай дапамогай вялікага рускага народа разарваў ланцугі фашызма, знішчыў перашкоды, гвалтоўна збудаваны паміж ім і Саюзам савецкіх рэспублік. Споўніліся мары. Свабодна друкуецца газета «Цыня» — орган Цэнтральнага камітэта Комуністычнай партыі Латвіі, які на працягу двух дзесяцігоддзяў выдаваўся ў падполлі. На газетных палосах, у новым часопісе «Корагс» усё часцей сустракаецца імя Анны Саксе: яе рэцэнзіі, нарысы, апавяданні.

Адным з першых раманаў, выдадзеных у Савецкай Латвіі, з'яўляецца раман Анны Саксе — «Працоўнае племя». Раман расказвае аб тым, як у латышскай вёсцы зараджалася і ўмацоўвалася рэвалюцыйная думка, як наспявала паўстанне 1905 года, як у няроўнай барацьбе гінулі адважныя рэвалюцыянеры. Раман знаёміць нас з класавымі супярэчнасцямі латышскай вёскі канца мінулага стагоддзя, з яе эканамічным і сацыяльным становішчам.

Самы прывабны вобраз рамана — Ліза: Дачка заможных бацькоў, яна пакідае сям'ю, каб выйсці замуж за любімага чалавека, бедняка Андрэя. Яна — моцная, валявая жанчына, якая смела паўстае супроць сацыяльнай несправядлівасці, не схіляе галавы пад ударамі лёсу. Яна разумее і падтрымлівае свайго сына Пятра ў яго рэвалюцыйнай барацьбе. І нават пагібель сына ад рукі карнікаў не заслае перад ёю велічы і сэнсу яго барацьбы. «... Зернятка дзе-небудзь захавалася. Выраснуць новыя людзі і ўзнімунца, каб разгнаць гвалтаўнікоў». У гэтыя матчыны думкі на магіле сына Анна Саксе наклала асноўную ідэю свайго рамана: ні адна кропля гераічнай крыві не праліта дарэмна — рэвалюцыя пераможа!

З вобразам латышскай жанчыны, суровай у выкананні доўгу, стойкай у выпрабаваннях, мы сустракаемся і ў далейшых творах Анны Саксе, у апавяданнях ваенных год, у апавесцях пасляваеннага перыяда:

Гады Вялікай Айчыннай вайны Анна Саксе правяла ў Кіраве, працуючы ўсё ў той-жа газеце «Цыня». Яна многа раз'язджала, бывала ў калгасах, у шпіталях, у дзіцячых дамах, на фронце ў латышскіх стралкоў. Самы значны твор гэтых год — апавесць «Зварот да жыцця». З тонкім пранікненнем ва ўнутраны свет Анна Саксе паказвае, як чалавек, які страціў на вайне рукі, перамагаючы роспач, зварацаецца ў стап людзей, якія вядуць барацьбу за будучыню. Унутраны свет чалавека, яго рост, псіхалагічны працэс асабліва цікаваць Анну Саксе. Яна стварае цэлую галерэю тыпаў — маленькіх людзей, якіх вялікія гістарычныя падзеі вырвалі са звычайных абставін.

У апавесці «Павук» перад намі — Мая, студэнтка-лабарантка. Яна засталася ў Рызе, таму што немцы ў яе ўяўленні — «народ Шылера і Гёте». Пад уплывам зверстваў, якія яна

штодня паглядае, у ёй расце абурэнне і нянавіць да ворага. Яна становіцца сведкай агіднейшага злачынства: немцы бяруць кроў для пералівання ў маленькіх дзяцей. Мая свядома пераблытвае групы крыві, забіваючы гэтым некалькіх нямецкіх афіцэраў, а сама мужна і горда сустракае пакутлівую смерць.

Нядаўна вышла ў свет новая кніга Анны Саксе — «У гору». Яна расказвае аб тых працэсах, якія адбываюцца ў пасляваеннай латышскай вёсцы. Сваіх герояў — партыйных і савецкіх работнікаў вёскі, вясковых актывістаў, моладзь — Анна Саксе малюе ў руху, у росце, у барацьбе з перажыткамі капіталізма. У адным з лістоў, атрыманых Аннай Саксе, чытач-сялянка піша: «Я, маці шасцярных дзяцей, хачу выхаваць іх усіх чэснымі савецкімі людзьмі». Сялянка пытае — як зрабіць, каб і ў яе адсталай воласці вырасла паліш такіх людзей, як героі рамана «У гору».

Шмат лістоў атрымлівае Анна Саксе ад дзяцей. Асаблівай іх любоўю карыстаецца кніжка «Тры хлывушкі».

Лісты, сустрэчы з чытачамі, артыкулы для газет і часопісаў, новы, нядаўна пачаты раман... Анна Саксе працуе шмат, нястомна.

Яна захавала схільнасці юных год: любоў да прыроды, да лясоў. Яна жыве з дзецьмі ў прыгарадным доміку, вакол якога сасновы лес. У ціхім кабінёце, на палічках і сталах — кнігі, кнігі... Сябры дзяцінства — Пушкін, Чэхаў (цяпер іх можа прачытаць кожны латыш на сваёй роднай мове). Кнігі Андрэя Упіта, народнага пісьменніка Латвіі — далёкага настаўніка, цяпер — старэйшага таварыша. Кнігі Арвіда Грыгуліса, Валдыса Лукса, Анны Бродэле, Юлія Ванана — адналетак, перад якімі, як і перад ёю, савецкая ўлада адкрыла доступ у літаратуру. Першыя творы маладых, Валдыса Кліверса і Эвальда Вілкаса, для якіх ужо яна — настаўнік і дарадца. Рукапісы дзяўчат і юнакоў, прысланыя на прагляд: быць можа, сярод іх выявіцца новы талент?

Жыццё ў Латвіі — маладой савецкай рэспубліцы — ідзе ўгару: Анна Саксе — заслужаны дзеяч культуры Латвійскай ССР — не адстае ад жыцця свайго народа. Дачка працоўнага племені, яна адна з тых, хто ідзе разам з жыццём і рухае жыццё наперад.

МАГУТНАЯ ІДЭЙНАЯ ЗБРОЯ БОЛЬШЭВІЗМА

ЗЕСЯЦЬ ГОД таму назад—першага кастрычніка 1938 года—вышла ў свет кніга таварыша Сталіна «Гісторыя ВКП(б). Кароткі курс».

У гэтай кнізе дана чоткае і яснае выкладанне бясперых ідэй марксізма-ленінізма на аснове гістарычных фактаў. Сама гісторыя большэвіцкай партыі прадстаўляе сабой марксісцка-ленінскую тэорыю ў руху, правільнасць якой правяра на жыццём.

У Кароткім курсе паданы і абгулены гіганцкі вопыт нашай большэвіцкай партыі, роўнага якому не мае ні адна партыя ў свеце. У ім расказана аб доўгім і слаўным шляху Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) ад першых марксісцкіх гурткоў і груп, што з'явіліся ў Расіі ў 80-х гадах мінулага стагоддзя, да вялікай партыі, якая кіруе цяпер першай у свеце сацыялістычнай дзяржавай рабочых і сялян. Мы бачым, як партыя Леніна—Сталіна, партыя новага тыпу, баявая партыя пролетарыята, узброеная ўсесільным вучэннем марксізма-ленінізма з паслядоўна рэвалюцыйнай стратэгіяй і тактыкай, з жалезнай дыцыплінай, расла і мацнела ў няспынай барацьбе з ворагамі рабочага класа — дробнабуржуазнымі партыямі і апартуністамі ва ўласных радах і прывяла рабочы клас, працоўныя масы да сусветна-гістарычных перамог над царызмам, над капіталізмам.

Кароткі курс паказвае, якія велізарныя цяжкасці на сваім шляху пераадолявала партыя, як яна арганізавала масы і вяла іх у наступленне, як умела ў перыяд часовых паражэнняў, калі таго вымагалі абставіны, без панікі адступіць для падрыхтоўкі новага пераможнага наступлення.

Гісторыя большэвіцкай партыі—гэта гісторыя звяржэння царызма, знішчэння ў нашай краіне панавання памешчыкаў і капіталістаў, гісторыя пабудовы першага ў свеце сацыялістычнага грамадства.

Каб рушыць народ на барацьбу за пераўтварэнне, перабудову чалавечага грамадства, на барацьбу за перамогу камунізма, трэба аўладаць навукай аб законах развіцця грамадства. Без рэвалюцыйнай тэорыі, вучыў нас В. І. Ленін, не можа быць рэвалюцыйнай практыкі. Практыка без тэорыі — слепая, вучыць нас таварыш Сталін.

Кароткі курс гісторыі ВКП(б) раскрывае перад намі адзінства тэорыі і практыкі комуністычнай партыі. З яго кожнай старонкі сьве ўсесільная праўда вучэння марксізма-ленінізма. З велізарнаю сілай паказваецца творчы характар марксісцка-ленінскай тэорыі.

Кароткі курс паказвае, як Ленін і Сталін удасканальвалі вучэнне Маркса і Энгельса, замяняючы са старэлыя палажэнні і вывады новымі палажэннямі, якія адпавядалі новым гістарычным умовам. Так, напрыклад, у мінулым стагоддзі, калі капіталізм развіваўся яшчэ па ўзыходзячай лініі, Маркс і Энгельс лічылі, што сацыялізм не можа перамагчы ў адной краіне, што ён пераможа адначасова ва ўсіх або ў большасці перадавых краін. Але, вывучаючы капіталізм у канцы XIX стагоддзя, Ленін прыходзіць да вываду, што к гэтаму часу капіталізм уступае ў вышэйшую і разам з тым у апошнюю стадыю свайго развіцця —

у эпоху імперыялізма, калі адбываецца скачкападобнае, няроўнамернае эканамічнае і палітычнае развіццё капіталізма. У гэтых умовах, гаворыць В. І. Ленін, сацыялізм не можа перамагчы адначасова ва ўсіх краінах, ён можа перамагчы спачатку ў некалькіх краінах або нават у адной, асобна ўзятай, краіне.

Вучэнне Леніна аб перамозе сацыялізма ў адной краіне, развітае таварышом Сталіным, адыграла неадзіную ролю ў нашай барацьбе і нашых перамогах. Узброеная гэтай тэорыяй партыя большэвікоў павяла пролетарыят і бяднейшае сялянства на сацыялістычную рэвалюцыю і заваяванне дыктатуры пролетарыята. На чале з таварышом Сталіным партыя адстаяла гэта вучэнне ў барацьбе з заклітымі ворагамі народа—трацкісцка-бухарынскімі агентамі імперыялізма, прывяла народ да перамогі сацыялізма ў нашай краіне і змагаецца за пабудову камунізма.

У Кароткім курсе абгулены вопыт першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы, вопыт барацьбы за пабудову сацыялізма ў нашай краіне. Для таго, каб пабудаваць сацыялізм, трэба было распрацаваць правільную палітыку партыі, арганізаваць масы на ажыццяўленне гэтай палітыкі. Такой і была палітыка, распрацаваная партыяй і вялікім Сталіным,—палітыка сацыялістычнай індустрыялізацыі нашай краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Гэта была адзіна правільная палітыка, якая прывяла нас да пабудовы сацыялізма ў СССР, да ператварэння нашай краіны з бясперых і ўбогай у магутную і багатую. Гэтая палітыка выратавала нашу Радзіму ў перыяд смяротнай барацьбы з узброеным да зубоў германскім фашызмам і прывяла да перамогі над злейшым ворагам чалавецтва.

Кароткі курс наглядна дэманструе жыццёвую сілу ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. Узброеная ленінска-сталінскай тэорыяй па нацыянальнаму пытанню, большэвіцкая партыя выходзіла працоўных у духу пролетарскага інтэрнацыяналізма, у духу дружбы і брацтва народаў.

Дзякуючы мудрай ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыцы, вялікай дружбе і ўзаемнай таварыскай дапамозе населяючых яе народаў, і ў першую чаргу вялікага рускага народа, раней адсталыя народы ўсёй сталі ў рад перадавых.

Толькі ў выніку перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і ажыццяўлення нацыянальнай палітыкі большэвіцкай партыі беларускі народ атрымаў сваю дзяржаўнасць. У адзінай брацкай сям'і народаў Савецкага Саюза Беларусь, некалі адсталая ўсёй краіна, ператварылася ў індустрыяльна-калгасную сацыялістычную рэспубліку з перадавой культурай, сацыялістычнай па зместу і нацыянальнай па форме.

Дружба нашых народаў адыграла велізарную ролю ў разгроме фашысцкіх агрэсараў і з'яўлення важнейшай рухаючай сілай савецкага грамадства.

Кароткі курс паказвае, як выкоўвалася гэта дружба ў жорсткай барацьбе з нацыяналізмам, як трэба непрымырима змагацца з усякага роду нацыяналізмам і шавінізмам, яшчэ больш мацаваць вялікую дружбу нашых народаў.

Работницы кандытарской фабрики «Комунарка» Л. В. Маскалец, В. М. Шчэпнікава і Б. І. Качанская за вучэннем гісторыі Комуністычнай партыі (большэвікоў).

Кароткі курс гісторыі ВКП(б) неацанімую ролю адыграў у ідэалагічным узбраенні савецкага народа. Байцы і камандзіры Савецкай Арміі на воньце большэвіцкай партыі вучыліся насмерць разіць ворага. І зараз, у пасляваенныя гады, слаўная гісторыя большэвіцкай партыі натхняе савецкі народ на паспяховае ператварэнне ў жыццё велічных планаў сталінскай пяцігодкі.

Геніяльная праца таварыша Сталіна служыць асновай тэарэтычнага і палітычнага выхавання нашых кадраў і зараз, калі ад ступені палітычнай свядомасці мас залежаць нашы поспехі ў паступовым пераходзе да камунізма.

Кароткі курс гісторыі ВКП(б) — магутны сродак комуністычнага выхавання. Кіруючыся ідэямі таварыша Сталіна, партыя нястомна вхоўвае савецкіх людзей у духу непахіснай упэўненасці ў праўдзівасці і веліч нашай справы, якая мае сусветна-гістарычнае значэнне, у духу палыманага савецкага патрыятызма і неабходнасці барацьбы з перажыткамі капіталізма ў свядомасці людзей.

У будаўніцтве камунізма прымаюць актыўны ўдзел мільёны савецкіх жанчын. Вялікая роля савецкай жанчыны і ў тым, што яна вхоўвае дзяцей, вырошчвае новае пакаленне людзей. Каб быць актыўным будаўніком камунізма і з часцю справіцца са сваімі задачамі, нашы жанчыны разам з усім савецкім народам п'яўхільна навывшаюць свой ідэйна-тэарэтычны ўзровень, чэрпаючы веды і вопыт з Кароткага курса гісторыі ВКП(б) — гэтай скарбніцы марксізма-ленінізма.

Гісторыя большэвіцкай партыі мае важнейшае значэнне для працоўных усяго свету. Ні адна комуністычная партыя не можа паспяхова развівацца і весці працоўных да перамогі без пераймання гістарычнага вопыту ВКП(б) і нашай сацыялістычнай дзяржавы, так выдатна абагуленага ў Кароткім курсе гісторыі большэвіцкай партыі. Комуністычныя партыі капіталістычных краін, зыходзячы з вопыту нашых перамог, вядуць барацьбу з апартуністамі, са здрадніцкай палітыкай лакеяў імперыялізма — сучасных

правых сацыялістаў тыпу Этлі і Бевіна, Блюма і Шумахера і ім падобных.

Таварыш Сталін вялікае значэнне надае ўдзелу жанчын у барацьбе супроць сіл імперыялізма.

«Працоўныя жанчыны, — гаворыць ён, — работніцы і сялянкі, з'яўляюцца найвялікшым рэзервам рабочага класа. Рэзерв гэты прадстаўляе добрую палавіну насельніцтва. Ці будзе жаночы рэзерв за рабочы клас або супроць яго, — ад гэтага залежыць лёс пролетарскага руху, перамога або паражэнне пролетарскай рэвалюцыі, перамога або паражэнне пролетарскай улады. Таму першая задача пролетарыята і яго перадавога зтрада, комуністычнай партыі, заключаецца ў тым, каб навесці рашучую барацьбу за вызваленне жанчын, работніц і сялянак, з-пад уплыву буржуазіі, за палітычную асвету і арганізацыю работніц і сялянак пад сцягам пролетарыята». І далей: «Але працоўныя жанчыны з'яўляюцца не толькі рэзервам. Яны могуць і павінны стаць, — пры правільнай палітыцы рабочага класа, — сапраўднай арміяй рабочага класа, якая дзейнічае супроць буржуазіі».

Цяпер мільёны жанчын сталі сапраўднай арміяй пролетарыята ў яго барацьбе за дэмакратыю супроць рэакцыі, за мір супроць вайны, за нацыянальную незалежнасць. У дэмакратычным руху прымае ўдзел 80 мільёнаў жанчын. На воньце барацьбы савецкага народа і савецкіх жанчын вучацца яны майстэрству барацьбы з імперыялізмам і яго прыхваснямі — правымі сацыялістамі.

Савецкія жанчыны разумеюць, як многа яшчэ трэба працаваць, каб дасягнуць ззяючых вяршынь камунізма, каб дагнаць і перагнаць важнейшыя капіталістычныя краіны ў эканамічных адносінах, каб знішчыць перажыткі капіталізма ў свядомасці людзей і выхаваць усіх працоўных у духу комуністычнай свядомасці.

Кароткі курс гісторыі ВКП(б) з'яўляецца асноўным і галоўным дапаможнікам, па якому мы вучымся змагацца і перамагаць.

Б. МІХАЙЛАВА.

Вялікі пераўтваральнік прыроды

Іван Владзіміравіч Мічурын нарадзіўся 27 кастрычніка 1855 года ў сям'і ваеннага чыноўніка. Бацька яго — Владзімір Іванавіч — служыў тады на Тульскім аружэйным заводзе. Ён вельмі любіў садоўніцтва і гэта любіў да раслін перадаць свайму сыну з малых год.

З юнацкіх год Мічурын рос у працоўнай абстаноўцы, якая спрыяла развіццю любві да прыроды, да работы з раслінамі, да назіранняў за птушкамі, матылькамі, казюркамі.

Да 15-гадовага ўзросту Мічурын вучыўся ў гімназіі, якую скончыць не ўдалося, бо яго выключылі за «непашану да начальства». Таксама не ўдалося яму паступіць ва ўніверсітэт, бо бацькі знаходзіліся ў цяжкім матэрыяльным становішчы.

У 18 год прышлося яму пачаць службу на Рязань-Казлоўскай чыгунцы ў якасці памочніка начальніка станцыі Казлоў.

Праз некаторы час на свае скромныя зберажэнні Іван Владзіміравіч здолеў набыць невялічкі зямельны ўчастак, за які ў месяц плаціў тры рублі арэнды. Так у глушы правінцыяльнага гарадка пачалася вялікая справа стварэння новых гатункаў пладовых і ягадных культур, аб якіх раней ніхто не мог і марыць.

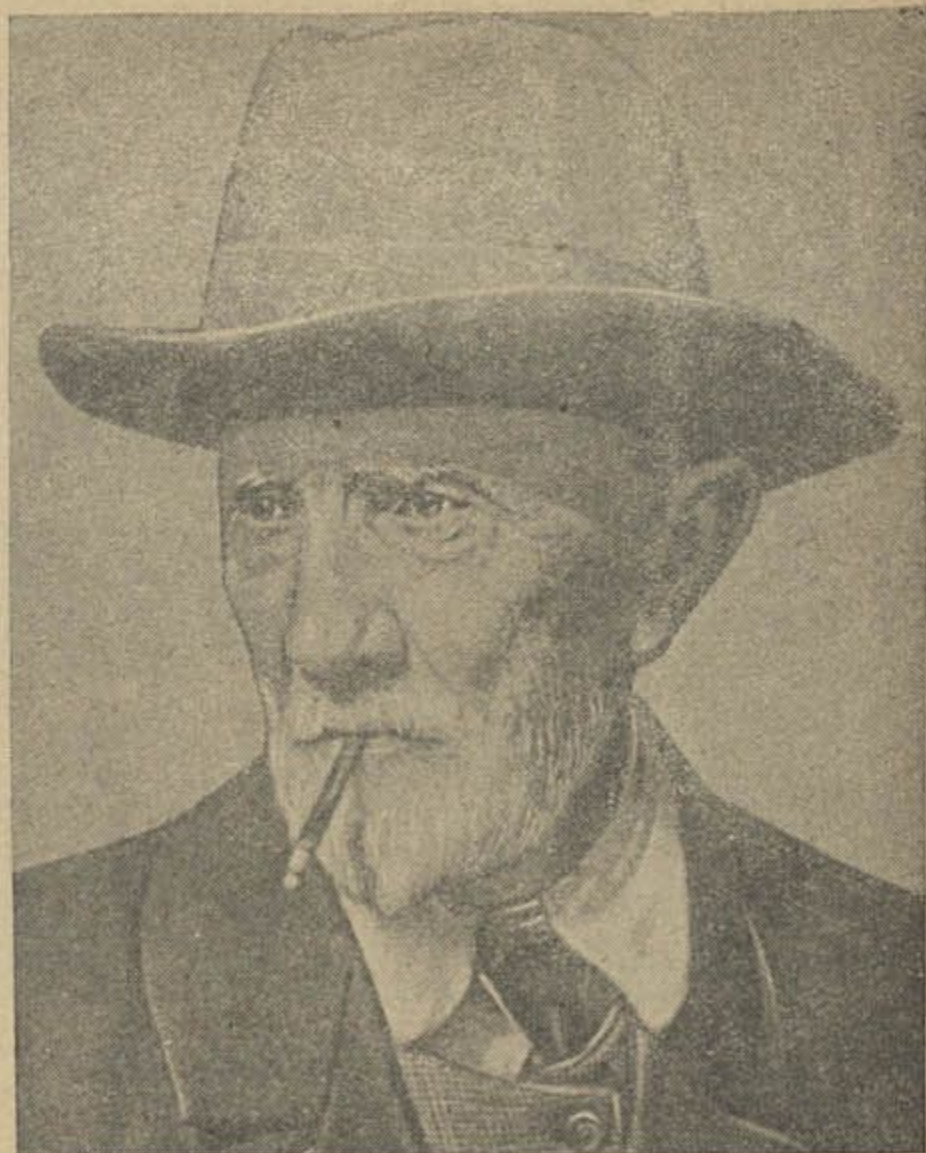
«Тут,—піша Мічурын,—я і праводзіў усе вольныя ад заняткаў у канторы гадзіны, затрачваючы на набыццё раслін і іх насення тыя нязначныя зберажэнні, якія стараўся эканоміць ад свайго жалавання з канторы, часта адмаўляючы сабе ў самых неабходных выдатках».

У 1880 годзе Мічурын набывае за горадам новы ўчастак, бо на старым месцы не засталася ўжо вольнага кавалачка зямлі. На ўласных плячах ён пераносіць сваю калекцыю раслін. (На гэтым месцы цяпер знаходзіцца соўтас-сядзіба імя Мічурына.)

Жыццё Івана Владзіміравіча ў перыяд 1880—1889 гадоў праходзіць асабліва цяжка. Мізэрны заробтак, аддаленасць участка ад месца работы, выдаткі на набыццё патрэбных раслін і насення, цяжкая фізічная праца і ў дадатак шматлікая сям'я—усё гэта вымагае вялікіх затрат энергіі і сіл.

Разам з тым гэты перыяд з'яўляецца для Мічурына найбольш творчым. Яго калекцыі напauняюцца ўсё новымі гатункамі пладовых дрэў. Ён пачынае распрацоўку новай галіны навукі—навуковага садаводства.

Ужо ў сярэдзіне XIX стагоддзя навука аб жыцці ўзбагацілася адкрыццямі вядомага вучонага Чарльза Дарвіна, які даказаў, што расліны і жывёлы маюць сваю гісторыю, што няма сталых, нязменных жывых цел, што расліны і жывёлы пад уплывам жыццёвых умоў увесць час змяняюцца, развіваюцца, удасканальваюцца. Гэтыя прагрэсіўныя думкі ляглі ў аснову творчасці Мічурына. Але працуючы доўгія гады ў сваім садзе, праводзячы безліч доследаў, выпытваючы ў раслін іх таямніцы, Мічурын прыходзіць да вываду, што вучэнне Дарвіна абмежавана. І вялікі мысліцель задаецца мэтай стварыць новую тэорыю, якая-б да-

І. В. Мічурын.

зволіла пакарыць сілы жывой прыроды, умела імі кіраваць.

«Мы не можам чакаць міласцей ад прыроды—узяць іх ад яе наша задача». Такі дэвіз наставіў перад сабою Мічурын і бліскуча даказаў магчымасць яго ажыццяўлення. Ён адкрыў, што розныя расліны патрабуюць розных умоў жыцця. Умела змяняючы гэтыя ўмовы, можна ў патрэбны чалавеку бок змяніць і прыроду раслін—іх спадчыннасць.

Каб паскорыць тэрміны стварэння новых гатункаў, Мічурын прымяняе метады скрываўвання гатункаў рознага паходжання і асабліва клопоціцца аб выхаванні маладых гібрыдаў, аб развіцці ў іх жаданых уласцівасцей.

Смелы наватар прымяняе скрываўванне паміж аддаленымі відамі і родамі раслін. Так ён скрываўвае вішню «Ідэал» з японскай чаромхай, міндаль з абрыкосам, рабіну з сібірскай баярышнікам, гібрыдную форму рабіны—«Гранатную»—з мушмулой і г. д.

«Для нас,—піша Мічурын,—у сучасны момант куды карысней зразумець, што мы ўступілі ў той этап свайго гістарычнага развіцця, у якім цяпер можам асабіста ўмяшацца ў дзеянні прыроды і, па-першае, значна паскорыць і колькасна павялічыць формаўтварэнне новых відаў і, па-другое, штучна ўхіліць будову іх якасцей у больш выгадны бок для чалавека» («Выбраныя работы Мічурына»).

Мічурын распрацаваў канкрэтныя мерапрыемствы для выхавання і фармавання новых гатункаў раслін.

Ва ўмовах царызма Мічурыну цяжка было ісці па сваім творчым шляху. Ён быў тады нікім не прызнаным адзіночкай-вучоным. Але, не зважаючы на непасильную працу, ён смела і настойліва праводзіў свае доследы. К 1905 году, калі Мічурыну споўнілася 50 год, ён паспеў ужо вывесці рад выдатных гатункаў яблынь, груш і іншай садавіны: антонаўку паўтарафунтовую, кандыль-кітайку, ранет бергамотны, бэры зімовыя, бэры «Перамога» і т. д. Гэтыя гатункі,

Прэзідэнт Усесаюзнай сельскагаспадарчай Акадэміі навук імя Леніна акадэмік Т. Д. Лысенка.

хоць і павольна, але паступова пашыраліся як ў Расіі, так і за граніцай.

Аднак афіцыйная навука ў той час не прызнала ні вучэння Мічурына, ні яго метадаў. Калі ён звярнуўся да царскага ўрада з дакладнай запіскай, у якой прасіў аказаць дапамогу ў далейшай рабоце і стварыць спецыяльную школу, то прайшло больш як два гады, пакуль прышоў адказ, што ён атрымае «некаторую субсідыю» пры ўмове, калі выканае «даручэнні дэпартамента». Іван Владзіміравіч пакрыўдзіўся і адмовіўся ад такой падачкі.

Вялікую справу Мічурына выратавала Кастрычніцкая рэвалюцыя. Як толькі ў Казлове арганізавалася савецкая ўлада, Мічурын зараз-жа звярнуўся да першага гарадскога Савета з прапановай: «Хачу працаваць для новай улады».

З гэтага моманту пачынаецца новы этап у творчасці Мічурына. За 42 гады да рэвалюцыі ён вывеў 150 новых гатункаў розных раслін. А ў 1934 годзе, к свайму 60-гадоваму юбілею творчай дзейнасці, ён ужо налічваў 312 новых гатункаў выведзеных ім плодова-ягодных культур.

На базе саду Мічурына ўжо ў 1918 годзе арганізацыя плодывы дзяржаўны гадавальнік, а Іван Владзіміравіч прызначаецца яго загадчыкам з правам запрашэння патрэбных яму работнікаў.

В. І. Ленін праяўляў жывейшую цікавасць да работ Мічурына. 18 лютага 1922 года ён шле ў Тамбоўскі губвыканком тэлеграму наступнага зместу: «...Тэрмінова прышліце даклад аб вопытах і работах Мічурына». Івана Владзіміравіча наведваў М. І. Калінін, многія вучоныя і дзяржаўныя дзеячы. Партыя, урад і ўся грамадасць нашай краіны прызнаюць І. В. Мічурына за вялікага вучонага. Яго работам вялікую ўвагу ўдзяляе друк.

Савецкі ўрад высока ацаніў заслугі Мічурына, як вялікага пераўтваральніка прыроды, і ўзнагародзіў яго ордэнам Леніна.

20 верасня 1934 года краіна адзначала 60-гадовы юбілей творчай дзейнасці Мічурына. Юбіляр атрымаў вышэйшую ўзнагароду—прывітанне правадыра народаў Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна: «Ад душы вітаю Вас, Іван Владзіміравіч, у сувязі з шасцідзясяцігоддзем Вашай пладотворнай работы на карысць нашай вялікай Радзімы. Жадаю Вам здароўя і новых поспехаў у справе пераўтварэння пладаводства. Моцна паціскаю руку».

Сотні і тысячы мічурынцаў нашай краіны ў навукова-даследчых установах, у калгасах і саўгасах, у школах і на дзіцячых тэхнічных станцыях прадаўжаюць вялікую справу Мічурына, распрацоўваюць новыя спосабы вырошчвання раслін, атрымання высокіх і рэкордных ураджаў.

У краіне сацыялізма збыліся заветныя мары Мічурына аб пераўтварэнні жывой прыроды.

У сваім дакладзе на сесіі Усесаюзнай Акадэміі сельскагаспадарчых навук імя Леніна ў жніўні бягучага года акадэмік Т. Д. Лысенка адзначыў: «Мічурынскае вучэнне неаддзельна ад калгаснай і саўгаснай практыкі. Яно з'яўляецца лепшай формай адзінства тэорыі і практыкі ў сельскагаспадарчай навуцы. Нам ясна, што без калгасаў і саўгасаў немагчыма шырокае развіццё мічурынскага руху».

Т. Д. Лысенка дасканальна растлумачыў антынародную дзейнасць групы вучоных, што працавалі ў нашай краіне і працягвалі буржуазныя тэорыі ў біялогію, як Жэбрак, Дубінін і іншыя.

Яны не прызнавалі вучэння Мічурына, стараліся ўсяляк дыскрэдытаваць яго, а стваральніка гэтага вучэння абрысваць, як малапсіменнага саадавода-самавучку.

Гэта каста людзей названа марганістамі-мендэлістамі за тое, што яны прапаведвалі так званыя «тэорыі» амерыканскага вучонага Моргана, які даказваў, што ў аснове жыцця ляжыць нязменная матэрыя спадчыннасці і ніякія знешнія ўмовы не могуць уздзейнічаць на яе змяненне, на змяненне пароды раслін або жывёл; што новыя ўласцівасці з'яўляюцца зусім выпадкова, на падставе ўнутраных працэсаў. Закон спадчыннасці Моргана тлумачыць, зыходзячы з адной працы нямецкага вучонага XIX стагоддзя — манаха Мендэля.

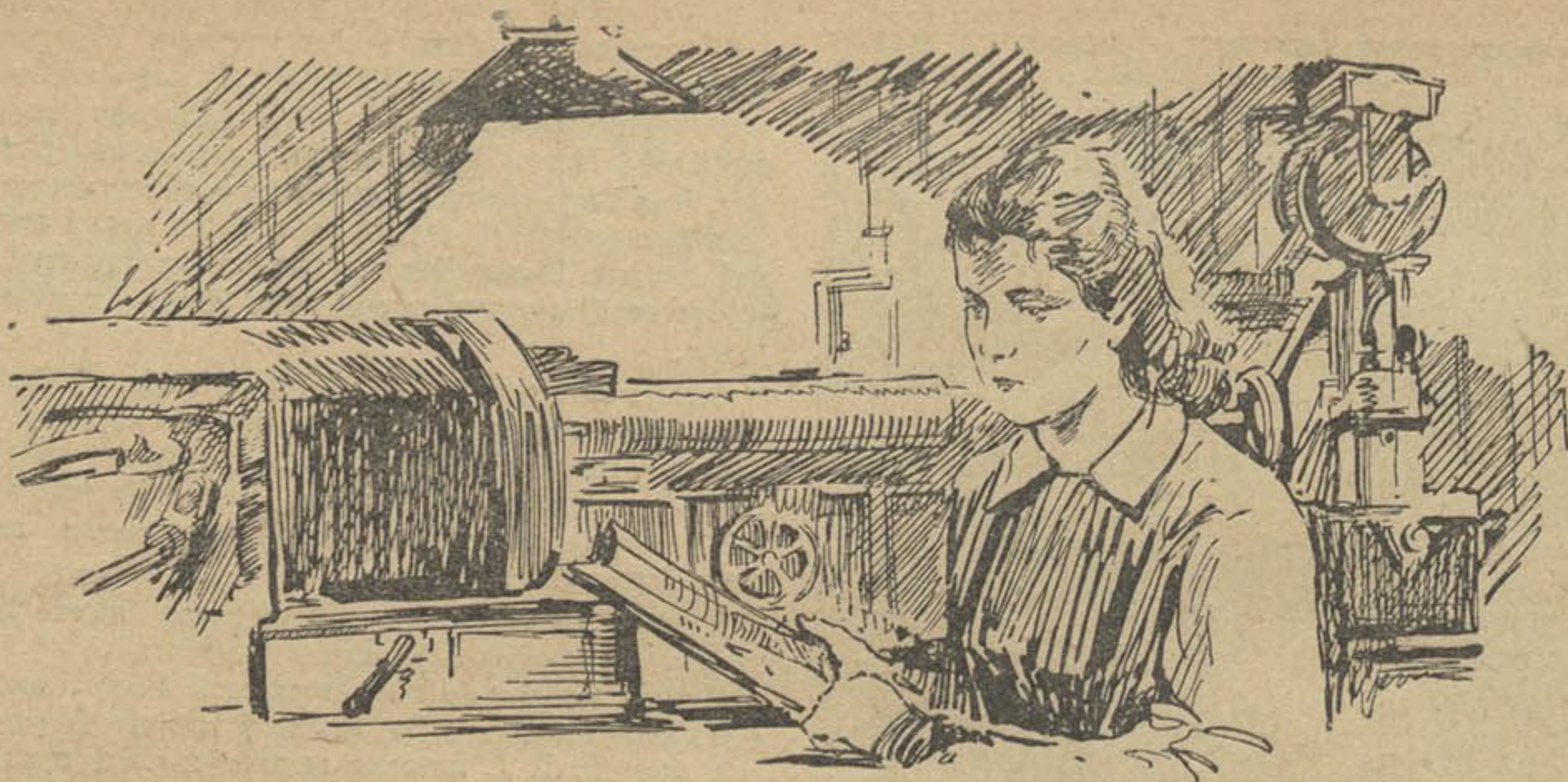
Заслуга акадэміка Т. Д. Лысенка заключаецца ў тым, што ён не толькі абараніў вучэнне Мічурына ад нападкаў марганістаў, але і развіў далей мічурынскую біялогію, узбагаціў савецкую навуку радамі новых адкрыццяў у галіне біялогіі, да якіх адносіцца тэорыя стадыйнага развіцця раслін, метады яравізацыі сельскагаспадарчых культур, тэорыя выбіральнасці аплоднення, новыя метады селекцыі і насенневодства.

Тэарэтычна разбіўшы марганісцкую генетыку на падставе даных мічурынскай біялогіі, сацыялістычная сельская гаспадарка паспяхова вырашае задачу атрымання высокіх стабільных ураджаў, упэўнена ідзе ўперад па шляху стварэння багацця прадуктаў.

Гістарычныя рашэнні жніўняскай сесіі Усесаюзнай Акадэміі сельскагаспадарчых навук імя Леніна аб далейшым развіцці мічурынскай біялогіі з'яўляюцца лепшым помнікам вучонаму, гарачаму патрыёту нашай Радзімы—Івану Владзіміравічу Мічурыну.

М. ПЕКЕР,

кандыдат біялагічных навук.

РЭКАМЕНДАЦЫЯ

Нікалай ПЯТНІЦКІ

Апавяданне

Мал. Ю. Пучынскага

НАДОЕЧЫ з заданнем падрыхтаваць артыкул аб прапагандысцэ я накіраваўся на адзін з буйных заводаў Мінска. Сакратар парткома парэкамендаваў мне кандыдатуру камуніста-інжынера Грунтова.

— Дзе яго знайсці? — пацікавіўся я.

— Вось гэтага я вам сапраўды не скажу. Зараз абедзенны перапынак. Прайдзіцеся па заводзе, тады вы напэўна сустрэнеце яго дзе-небудзь сярод моладзі.

Я паслухаўся рады і адшукаў прапагандыста ў адным з цэхаў у цесным коле хлопцаў і дзяўчат.

Якраз у гэту хвіліну пачуўся гудок, і рабочыя заспяшалі да станкоў. Я скарыстаў зручны момант і падышоў да Грунтова. Мы пазнаёміліся. Даведаўшыся аб маім намеры, інжынер усміхнуўся.

— Ведаеце што, напішыце лепш пра Любу Голуб. Гэта будзе куды цікавей, — сказаў ён. — Толькі што, калі пры мне з фальшывымі ўздыхамі здаравенны хлопец спасылаўся на цяжкасці аўладання прафесіяй, я міжвольна ўспомніў пра яе. Гэтай ганарлівай восемнаццацігадовай дзяўчыне таксама было не лёгка. Аднак яна не хныкала, а з зайздроснай упартасцю ішла да сваёй мэты...

Такая характарыстыка зацікавіла мяне. Мы прайшлі ў партком, дзе ўжо нікога не было, закурылі, і Грунтоў з задуменнем пачаў сваё апавяданне.

«Справа была так...

У пачатку чэрвеня партыйны камітэт завода даручыў мне кіраваць камсамольскім палітгуртком у механічным цэху. Напярэдадні першых заняткаў Віктар Чакін, камсорг, захацеў пазнаёміць мяне з моладдзю цэха.

Мы пайшлі па доўгім праходзе паміж станкамі. Мой спадарожнік раз-по-раз спыняўся каля маладых рабочых і з захапленнем расказваў аб іх поспехах. Але калі мы наблізіліся да невялікай групы дзяўчат-станочніц, пал яго раптоўна захалянуў. Ён нерашуча патптаўся на месцы і прапанаваў павярнуць назад.

— Гэта чаму? — здзівіўся я.

Чакін збянтэжыўся.

— Там няма нічога цікавага, — абьякава адказаў ён. — І наогул нейкія дзіўныя дзяўчаты, трымаюцца асабліва, у камсамол уступаць не хочуць, працуюць з прахладцай.

Я з недаўменнем зірнуў на яго.

— Вось не чакаў такіх слоў ад камсорга!

У гэты момант у цэху раздаўся званок. Станкі адзін за адным пачалі заціхаць.

— Таварышы! — пакрываючы гул і скрыгітанне металу, прагучэў нечый голас. — Сёння заняткі палітгуртка. Камсамольцам прысутнічаць абавязкова. Астатнія, хто пажадае, таксама могуць застацца.

Сярод станочніц пачуўся смех.

— А потым танцы будуць? — задорліва празвінеў бойкі дзявочы голас.

Смех змяніўся дружным рогатам. Віктар разгублена глянуў на мяне. «Вось бачыце, а вы не верылі», — гаварыў яго погляд.

— Хто гэта? — спытаў я.

— Хто? — з дасадай адказаў Чакін. — Гэта Люба Голуб — іх завадзіла. На заводзе нядаўна. Норму не выконвае, вучыцца не хоча. Разлічвае на грошы бацькоў. Акрамя танцаў, нічым не цікавіцца...

Яшчэ толкам не ведаючы, што выйдзе з мэй зацеі, я рушыў наперад — да стройнай белакурай дзяўчыны з вялікімі блакітнымі вачыма і ўсмішкай адказаў на яе дзёрзкі позірк.

— На жаль, танцаў не будзе, — выдзяляючы кожнае слова, прамовіў я. — Але думаю, што на гутарку аб гeroях Краснадона вы застанецеся абавязкова.

Такі вынік справы яўна збянтэжыў дзяўчыну. Яна густа пачырванела і, ганарліва ўскінуўшы галаву, з лёгкай выклікам адказала:

— Вядома, застануся...

— Вось і цудоўна, — сказаў я і накіраваўся ў процілеглы канец цэха, дзе пачалі ўжо збірацца камсамольцы. Крайчыкам вуха я ўлавіў за спіной кароткую ўсхваляваную размову:

— Любка, — галдзелі яе сяброўкі, — што з табой? А як-жа наш вечар?

— Ах, праўда!.. Але, дзяўчаткі, я-ж абяцала застацца, — у замяшанні апраўдвалася Люба.

«Ага, значыць Голуб даражыць сваім словам. Вельмі добра! Магчыма, цяпер яна і раскайваецца ў тым, што паспяшыла з адказам. Аднак манюкай паказаць сябе не захоча», — падумаў я і, не аглядаючыся, пайшоў далей.

Маё меркаванне спраўдзілася: Люба прысутнічала на занятках палітгуртка.

Не ведаю, які з мяне расказчык (людзі кажуць — ня-

дрэнны). Але кожны раз, як толькі мне даводзіцца гаварыць пра моладзгвардзейцаў, я забываю ўсё на свеце, толькі іх бачу перад сабою і шалёна хачу, каб і іншыя адчулі ўсю веліч іх кароткага жыцця. Так было і цяпер.

Твары і вочы маіх слухачоў сталі нязвыкла сур'ёзныя. У канцы гутаркі я выпадкова глянуў на Любу. Дзяўчына збянтэжылася і апусціла галаву. Пад шырока раскрытымі вачыма яе блішчэлі дзве слязінкі.

Калі я змоўк, з хвіліну навокал стаяла глыбокая цішыня. І было выразна чуваць, як, лётаючы па пакоі, гудзела муха.

— Вось якія былі яны, моладзгвардзейцы, — паціху сказаў я, пільна глядзячы на Любу. — Іх прыклад вучыць многаму. Можна доўга, але бесталкова хадзіць па зямлі, не прыносячы карысці ні сабе, ні іншым. А ў другога кароткае юнацтва блісне метэорам, пакінуўшы незабыўны след у памяці ўдзячнага чалавецтва. Жыццё да крыўды занадта каротка; працягчыць непрыкметна. Спяшайце распусціць рамкі яго — кожную хвіліну, кожны момант запаўняйце барацьбой і працай на карысць народа. Толькі ў гэтым ёсць найбольшае шчасце з усяго, што можа быць на зямлі...

Надоўга зцігнулася гутарка. Ніхто і не думаў ісці дамоў. Кожнаму хацелася выказацца аб тым, як думае працаваць у далейшым. І толькі адна Люба, прытаіўшыся за спінамі таварышоў, сядзела моўчкі і ўпарта думала пра нешта сваё. У той вечар у яе ўпершыню з'явілася маленькая складка між броваў.

Калі моладзь пачала разыходзіцца, я папрасіў Чакіна, каб застаўся.

— Вось што, Віктар, — па-мойму, ты памыліўся ў гэтых дзяўчатах. Упускаць іх з-пад комсамольскага ўплыву — значыць ісці па лініі найменшага супраціўлення, што ў корані няправільна. Я раю табе сур'ёзна заняцца выхаваннем станочніц.

Чакін падумаў і даў згоду. Мы парашылі спачатку сумесна падзейнічаць на Любу.

* * *

Назаўтра ў абедзенны перапынак я зайшоў у механічны цэх, нібы ненарокам спаткаўся з Любай і першы з ёю загаварыў. Спачатку размова не клеілася. Але калі я пачаў расказваць, як шмат гадоў нзад з вялікімі цяжкасцямі мне самому прыйшлося авалодваць прафесіяй, дзяўчына насцярожылася і неўзаметку ўцягнулася ў гутарку. На развітанне я сказаў, як пра тое, што само па сабе зразумела, што спадзяюся бачыць яе сталым членам гуртка.

З таго часу яна не прпускала ніводных заняткаў. Пры сустрэчах са мной сам-на-сам дзяўчына чамусьці бянтэжылася, але адразу прымала незалежны выгляд і спяшалася моўчкі прайсці міма. Я разумеў, што Голуб перажывае цяжкую душэўную барацьбу, калі старое лмаецца і вось, вось рухне, а новага яшчэ няма. Нібы ненарокам сарваўшыся словам, сяброўскай заўвагай дапамагаў я ёй выйсці з гэтай барацьбы абноўленай, дужай; верыў, што гэта надыйдзе, цяпліва чакаў пераломага моманту і ўсё-ж дачакаўся.

Аднойчы пасля работы Люба зайшла ў партком. У яе быў усё той-жа незалежны выгляд, але ў вачах і ў кутках губ залегла трывога і горьч.

— Антон Барысавіч, — надрыўным голасам прамовіла яна, — дайце мне рэкамендацыю ў комсамол.

У мяне радасна забілася сэрца: вось яна, доўгачаканая размова, цяпер трэба ўмела накіраваць дзяўчыну да мэты.

— Ты гаварыла пра гэта з таварышамі? — асцярожна спытаў я.

Люба нахмурылася.

— Яны мяне не хочуць прымаць. Кажуць — дрэнна працую. Гэта праўда, вядома. Але-ж я дала слова папраўца. Чаму ніхто мне не верыць?

Я бачыў, што Голуб хвараўіта перажывае недавер'е таварышоў і ад душы яе шкадаваў, але цвёрда сказаў:

— Люба, ты не маеш падставы ні на каго крыўдаваць. Усім вядома, што ты можаш лепш працаваць, але чамусьці не хочаш. Прызнайся, што ты проста спешчана бацькамі. Але цвёрда запомні адно: працуючы ў калектыве, нельга пагарджаць яго інтарэсамі. Гэтага табе ніхто не даруе. Вось мая рада — я дам табе рэкамендацыю толькі тады, калі ты станеш стаханаўкай.

У Любы задрыжэлі губы.

— Значыць і вы мне не верыце? Добра... — з горьчучу сказала дзяўчына і, знешне спакойная, вышла з парткома.

На другі дзень я пайшоў да Чакіна і спытаў, як працуе Голуб.

— Як быццам дзяўчына змяняецца на лепшае, — ухільна адказаў ён.

— Вось што, Віктар, трэба дапамагчы ёй аўладаць прафесіяй.

— Мы і самі пра тое думалі, — уздыхнуўшы, вымавіў Чакін. — Ды не тут-то было: ужо занадта ганарліва дзяўчына. «І без вас, — кажа, — спраўлюся».

«Што-ж, самалюб'е і настойлівасць — нядрэніныя якасці», — падумаў я і рашыў паглядзець, што будзе далей.

А было вось што.

Аднойчы я даўжэй звычайнага затрымаўся ў парткоме. Калі вышаў на заводскі двор, было далёка за поўнач. На небе, зачэпіўшыся за хмару, павіснуў месяц, і лісце дрэў у яго святле мігцела, як бліскучыя закруткі ад цукерак. На працягу некалькіх дзён другая змена часова не працавала. Карпусы цэхаў стаялі цёмныя і маўклівыя. Толькі ў адным з іх цёмна святліліся вокны. «Куды гэта вярта! Відаць, забыліся святло выключыць», — з прыкрасцю падумаў я і рушыў уперад, каб правесці сваё меркаванне.

Падыйшоўшы да акна, я ледзь не ўскрыкнуў ад здзіўлення і, прытаіўшыся, пачаў назіраць за тым, што адбываецца ў цэху.

Там, між станкоў, адзін перад адным стаялі два чалавекі з усхваляванымі тварамі. Я адразу пазнаў Любу і аднаго з начных вартаўнікоў.

— Сказана, грамадзянка, у начны час нельга знаходзіцца тут, — унушальна гаварыў вартаўнік і за рукаў цягнуў дзяўчыну да выхода. Голуб, упіраючыся, ніка прасіла:

— Дзядуля, не крычыце. Пачуюць...

— А мне што, хай чуюць. Сказана нельга, і ўсё тут, — упарта івердзіў стары.

Раптам Люба нахілілася ўперад і нешта горача зашаптала яму ў самае вухо. Стары адразу адпусціў рукаў, разгублена глянуў на яе, спачувальна заківаў і пайшоў прэч. Ён вышаў за дзверы, але раптам прыпадчыніў іх, і ў шчыліну прасунулася яго сівая ўскалмачаная галава з маленькімі дапытлівымі вочкамі.

Тым часам Люба, з палёгкай уздыхнуўшы і старанна паправіўшы пышныя русыя кудзёркі, падыйшла да станка. Ён стаяў каля самага асця. Твар дзяўчыны быў звернуты ў мой бок, і я, нібы зачараваны, не мог адвесці ад яго сваіх вачэй. Такою Любу я яшчэ ніколі не бачыў! Скроці яе расчыранеліся і запраменілі яркім чыстым святлом, а ў поглядзе, якім яна аглядала станок, пераліваліся пачуцці захаплення, пашаны і, разам з тым, нясмеласці.

Колькі хвілін дзяўчына, стрымліваючы парыватае дыханне, прастаяла нерухома, а потым, нібы ачуняўшы, спехам расчыніла партфель, дастала адтуль і паклала на станіну кнігу, акуратна вакол яе размясціла інструменты, кавалкі металу і пагрузілася ў чытанне.

Ці доўга яна так прастаяла, не ведаю. Але раптам схамянулася, вочы запаліліся радасцю. Яна схавала напільнік, разец і доўга вазілася з імі. Зрэдку спынялася, нешта хутка падлічвала, вымярала, зноў бралася за работу і ўрэшце, відаць, дабілася свайго. З хвіліну дзяўчына прастаяла ў развазе, з тым-жа выразам пашаны і нясмеласці паглядаючы на станок, і раптам рашуча схілілася над ім. Загуў матор, з-пад разца срэбнай крыніччай забіла стружка.

Спрытна кіруючы станком, Люба з хваляваннем паглядала на гадзіннік, і на твары яе паступова расцвітала ўсмешка. Неўзабаве яна выключыла матор, абaperлася на станіну, паклала галаву на руку і доўга, не мігаючы, глядзела ў акно, паверх маёй галавы, кудысьці ў бясконачую сінь ціхай месячнай ночы. І ў шырока раскрытых вачах яе я прычытаў трыумф пераможцы.

Прызнаюся, мне надта хацелася вось цяпер-жа, у гэту-ж хвіліну, падыйсці да яе і моцна, моцна паціснуць руку. Але я стрымаў сваё жаданне і, баючыся якім-небудзь нялоўкім рухам патрывожыць яе шчаслівы роздум, асцярожна адышоў ад акна.

Цяпер не вярта было ламаць галаву над тым, чаму ў Любы Голуб ужо колькі дзён падрад блішчэлі загадава вочы, чаму пад імі залегла сінява.

* * *

...І надышоў, нарэшце, дзень, калі Люба Голуб, радасная і ўсхваляваная, прыбегла да мяне ў партком.

— Антон Барысавіч,—яшчэ з парогу крыкнула яна,— ёсць паўтары месячныя нормы!

Я глядзеў на Любу і не пазнаваў. Куды падзеліся ганарлівасць і падкрэсленая бестурботнасць! Яны ад яе адляцелі, як непатрэбная луска. Я пасадзіў Голуб за свой стол, і мы разам шумна радаваліся яе поспеху.

— Назаўсёды запомніліся мне вашыя словы аб жыцці беспрадметным і аб яркім жыцці,—сказала мне Люба на развітанне.—Доўга думала я над іх сэнсам, перакапала сабе ўсю душу і зразумела, што не хочу на свеце марнець. Хіба шмат я напрацавала як трэба, а колькі радасці паспела спазнаць. Цяпер ведаю цвёрда, дзе сваё шчасце шукаць. А за рэкамендацыю дзякуй. Будзьце спакойны—не падвяду!..

Калі на чарговых занятках я зноў сустрэў Голуб, пытанні былі непатрэбны. Што можа быць красамоўней ззяючых шчасцем вачэй і маленькай шэрай кніжачкі, якую Люба з хітраватай усмешкай, тайком ад усіх, здалёк паказала мне і спрытна схавала ў кішэньку, калі самага сэрца.

Бацькі аб выхаванні

БУДЗЬЦЕ ПРЫКЛАДАМ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

НЕКАТОРЫЯ маці кажуць: «Ходзіць дзіця вучыцца ў школу — значыць, школа адказна за яго выхаванне». Я з гэтаю думкай не згодна. Аднаго толькі школьнага выхавання мала для таго, каб з дзіцяці вырас дысцыплінаваны, скромны і працавіты чалавек. Сама маці павінна няўхільна клапаціцца аб выхаванні свайго дзіцяці.

Дзяцей у мяне трое: старэйшая, Тамара, вучыцца ў 6 класе, Ліля — у пятым, малодшы сын, Гарык, пайшоў сёлета ў першы клас. Хоць кватэра ў нас невялікая, але кожнае дзіця мае свой асобны ложка. З маленства я прывучаю дзяцей да парадку. Раніцай устаў — прыбіраю сваю пасцель, памый рукі, твар, вушы, шыю, пачысці зубы. Затры за сабой, калі не варокам наліў. Прычашыся і толькі пасля гэтага сядай за сьнеданне.

— Вас трое, а я адна,—кажу я дзецям. — Што было-б, калі-б я за вамі ўсімі пачала прыбіраць, раскладваць рэчы па месцах. Так да поўдня толькі і прыдзецца рабіць, што парадкі наводзіць.

Сама я стараюся падаць дзецям прыклад акуратнасці, бо ведаю, што найперш яны бяруць прыклад з бацькоў.

Мае дзеці працы не баяцца. Кожны нясе дома сталы абавязак. Тамара і Ліля абіраюць бульбу, памытаюць падлогу. Гарык мае пачынаць пасля абеду, ходзіць у краму па хлеб.

Часам у сям'ях знаёмых даводзіцца наглядаць, як маці і на вытворчасці працуе і дома ўсё сама робіць: гатуе абед, прыбірае ў хаце, мае бялізну, шые, цыруе. А калі ёй цяжка абыйсціся без дапамогі, яна просіць сваё дзіця так, быццам дапамагчы маці ёсць нямаведама якая вялікая ласка. Мае-ж дзеці ведаюць, што ў сям'і павінны ўсе працаваць: бацькі зарабляць, дзеці вучыцца і дапамагаць па гаспадарцы. Іх не трэба ўпрошваць, каб яны выканалі пасільную работу.

Пасля заняткаў мы з Чакіным засталіся адны. Я спытаў у яго пра станочніц. Віктар пачырванеў.

— Выдатныя дзяўчаты,—пераадолеўшы замяшанне, цвёрда сказаў ён.—Дасканала працуюць. Гэтымі днямі прымаем яшчэ чатырох у комсамол. А вам, таварыш прапагандыст, шчыра дзякую. Вы яшчэ раз раскрылі мне ўсю мудрасць слоў—няма дрэнных людзей, а ёсць толькі дрэнныя кіраўнікі. Праўду кажучы, я ўжо зусім было адрокся ад гэтых дзяўчат, а, выходзіць, дарма...

— Нічога,—супакоіў я Віктара,—на памылках вучацца.

І мы разам накіраваліся дамоў, разважаючы па дарозе аб комсамольскіх справах напярэдадні слаўнага юбілею.

Каля праходнай будкі стаяла ярка асветленая «Дошка гонару», і на ёй сярод фатаграфій нашых лепшых стаханавцаў глянцавіта пабліскаў вялікі партрэт Любы Голуб. Я заўважыў, як вочы Чакіна пры поглядзе на гэты партрэт успыхнулі гонарам і замілаваннем і ніколі таму не здзівіўся—на заводзе даўно ўжо няма лепшых сяброў, чым ён і Люба.

Вось, уласна кажучы, і ўся гісторыя».

Зусім зразумела, што самы галоўны абавязак дзяцей — гэта падрыхтоўка ўрокаў. Мае абедзве дачкі вучацца добра. Тамара перайшла ў шосты клас з круглымі пяцёркамі, у Лілі было некалькі чацвёртак. Гарык вучыцца пісаць літары і лічбы і да вучобы адносіцца сур'ёзна. Хоць я вялікай граматы не знаю, але дзіцячыя сшыткі правяраю штодня. Пытаю, ці ўсё зразумелі, што настаўнік на дом задаваў.

Бацькоўскіх сходаў я не прапускаю. Часта завітаю ў школу, каб з настаўнікамі пагутарыць аб наводзінах маіх дзяцей. Мне кажуць, што ў школе яны ветлівы. Я ведаю, што і дома яны ў абыходжанні са сталымі людзьмі і з сябрамі карыстаюцца словамі: «калі ласка, будзьце ласкавы, выбачайце, прашу прабачэння». Калі я сама дапускаю памылку, то не саромеюся напрасіць прабачэння ў сына ці ў дачкі.

Важнейшая справа — з малых год выхаваць у дзіцяці праўдзівасць. Памятаю такі выпадак з Гарыкам. Хлопчыкі гулялі на дварэ ў мяч. Нехта з іх моцна ўдарыў па мячу, і ён заляцеў у гарод. Гарык кінуўся за мячом па градах, не звважаючы на тое, што тонча гародніну. Увечары пачалося «расследаванне». Ніхто з хлопчыкаў не прызнаў за сабою віны. І Гарык таксама. Перад сном я сказала яму, што вінаватым прызналі суседскага хлопчыка, за што бацька яго пакарае. Гарык не вытрымаў, расплакаўся і сазнаўся, што вінаваты ён сам. Я не крычала на яго, а толькі сказала:

— Глядзі, сыноч, ніколі не ўтойвай уласнай віны. Заўсёды кажы адну толькі праўду. Абяцаеш мне гэта?

І больш я не памятаю выпадку, каб Гарык не прызнаўся, калі быў вінаваты.

Аб сваіх дзецях можна многа раскажыць. Але мне хочацца ўсім маці сказаць: будзьце прыкладам для сваіх дзяцей, ніяка сачыць за сваімі словамі і паводзінамі. Добры прыклад, спакойная заўвага зробіць больш, чым доўгая, нудная натацыя.

г. Мінск.

Е. САУЧАНКА.

ПАРАДЫ ПА КУЛІНАРЫІ

СУП ФАСОЛЕВЫ

Прамытую фасоль замачыць гадзіны на 3—4 у халоднай вадзе. Летама вадзіна неабходна часцей мяняць, каб фасоль не закісла. З прычыны працягласці варкі фасолі яе варыць разам з мясам, і калі яна амаль гатова, пакласці ў бульён нарэзаную бульбу і нарэзаную прасмажаную моркву і цыбулю і варыць да гатоўнасці. У часе варкі фасоль трэба памешваць, каб яна не прыгарэла. Саліць, калі фасоль разварыцца.

Фасолі 400 грамаў, бульбы—150 грамаў, цыбулі—15 грамаў, морквы—15 грамаў, лаўровага лісту—0,1 грама, солі па смаку.

БЛІНЫ АРЖАНЫЯ

Муку прасеяць. Дрожжы развесці ў цёплай вадзе, усыпаць муку, размяшаць, каб атрымалася цеста ў выглядзе густой смятаны, паставіць у цёплае месца, каб цеста падыйшло. Калі цеста падыйдзе, уліць у яго цёплае малако, пакласці солі, цукру, масла; вымешаць, дадаць мукі і даць зноў падыйсці.

Час пад'ёму цеста залежыць ад якасці дражджэй; ва ўсякім выпадку апару ставіць гадзіны за 4 да выпякання. Патэльні для выпякання павінны быць добра прамазаны тлушчам, у печы пад дастаткова напалены. Цеста наліваць на распаленыя патэльні. Наліваць танчэй, бліны лепш прапяхаюцца.

Мукі аржаной — 100 грамаў, малака—35 грамаў, цукру—10 грамаў, масла тапленнага—15 грамаў, смятаны—25 грамаў, дражджэй—3 грамы, солі—3 грамы.

ЦЕСТА ДЛЯ ПІРАГА

6 шклянак мукі, 2 шклянкі цёплай вады, 3—4 лыжкі расліннага масла, 2 чайныя лыжачкі солі размяшаць, выбіць да гладкасці, усыпаць 1 чайную лыжку соды, размяшаць, раскатаць, пакласці фарш, пячы на блясе, змазанай раслінным маслам. Зверху змазаць маслам з вадой. Фарш можа быць любы — морква, капуста, рыба, мяса.

ШАРЛОТКА ЯБЛЫЧНАЯ

Яблыкі ачысціць ад скуркі і сарцавіны, нарэзаць тонкімі лустачкамі, перасыпаць цукрам. Зрэзаўшы з чэрствага белага хлеба скарынку (яны ідуць для прыгатавання сухароў і крошкі), нарэзаць яго лустачкамі,

якія прамачыць у малацэ, змешаным з яйкам і цукрам, але так, каб хлеб не развальваўся. Бляху змазаць тлушчам, пасыпаць сухарамі; пакласці на бляху палову хлеба роўным пластам, зверху памясіць яблыкі, і закрыць другою паловай размочанага хлеба, разраўняць і запячы.

Поліўку можна зрабіць з маліны або іншых ягад. Гатовую шарлотку нарэзаць на порцыі і паліць наеўнаю поліўкай.

МЯТНЫЯ ПЕРНІКІ

Узяць 2 шклянкі малака, 1 шклянку цукру, 2 яйкі, 100 грамаў масла (слівачнага або тапленнага, можна і салёнага), поўчайнай лыжкі соды, шчапотку солі, 5 мятных кропель. Мукі—па патрэбе.

Масла, яйкі, малако, соль, соду, цукар, мятныя кроплі добра вымешаць. Засыпаць муку і замесіць крутое цеста, раскатаць яго на сталі ў палец таўшчынёю, нарэзаць любою формай або нажом. Змазаць бляху або патэльнію, раскласці на ёй пернікі і змазаць іх зверху салодкай вадзю або збітым яйкам. Паставіць у духоўку, не гарачую, каб пернікі паяліся паступова.

МАННЫ БІСКВІТ

1 шклянку смятаны, 1 шклянку вымытага і ачышчанага ад смецця ізіому, 1 шклянку цукру і 1 шклянку маннай крупы. Разбіць 1 яйка, усё змяшаць і вылажыць на змазаную маслам бляху. Разраўняць і паставіць у духоўку да гатоўнасці.

УПРАВЛЕННЕ ГОСДАРСТВЕННАГО СТРАХОВАННЯ СССР

ГОССТРАХ

Заклучайце ДАГАВОРЫ на ІНДЫВІДУАЛЬНАЕ СТРАХАВАННЕ ЖЫЦЦЯ

За даведкамі звяртайцеся ў раённыя і гарадскія інспекцыі Дзяржстраха

ГОССТРАХ

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

АТ 02245.

Тыраж 10.000. Падпісана да друку 21/X-48 г.

Заказ № 398

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Бесела праводзіць свой вольны час моладзь калгаса імя Леніна, Пружанскага раёна, Брэсцкай вобласці.

Фото К. ЯКУБОВІЧА.

КАЛГАСНЫЯ ЧАСТУШКІ

Выхадзіце ў круг, падружкі,
Пра жыццё пра шчаснае
Прапанем свае частушкі
Новыя, калгасныя.

* * *

Звеннявую нашу Тасю
Зараз ведае ўвесь край:
Барацьбу вядзе ў калгасе
За высокі ўраджай.

* * *

Ой, падружка, радасць маю —
Трактарыста я кахаю.
Так сказаў Сярожа мой:
«Буду сватацця зімой».

Працай дружнай і руплівай
Наша славіцца звяно.
Наша ніва — ўсім нам дзіва:
Што ні колас — поўкіло!

* * *

І ў вучобе, і ў брыгадзе —
Усюды бачым першаю.
Скора курсы скончыць Надзя —
Будзе камбайнершаю.

* * *

За вайну ён, мне казалі,
Ордэны меў і медалі.
А цяпер каханы мой
У калгасе стаў Герой.

Запісана ў Добрушскім раёне
Гомельскай вобласці.